Leto LXXI | Štev. 27 a | V Ljubljani, v četrtek, 4. februarja 1943-XXI | Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini | Prezzo — Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir • nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 984

Delavnost izvidnic v zahodni Tripolitaniji

18 sovražnih tankov uničenih in 21 letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V odseku zahodne Tripolitanije delavnost izvidnic.

V Tunisu je sovražnik nadaljeval s svojimi napadi, ki jih je podpiral združen ogenj in mnogo motornih oklepnih sil; italijanske in nemške čete so trdno obdržale v rokah postojanke in so sovražniku prizadejale hude izgube, med temi je bilo uničenih 18 tankov.

V boju je nemško lovsko letalstvo sestrelilo 12 letal, eno letalo je sestrelila protiletalska obramba, drugih 8 pa je bilo uničenih na tleh nekega letališča.

Pozno snoči so nekatera sovražna letala preletela Crotone, pri tem pa jih je oviral točen ogenj topništva. Nobene žrtve, nekaj škode.

Dodatek k vojnemu poročilu

Izredna pohvala italijanskih junakov na vzhodnem bojišču

Junaško obnašanje italijanskih edinic, ki so se med nedavnimi srditimi boji vojskovale na ruskem bojišču, je v zadnjih dneh želo mnogo izrazov občudovanja s strani nemških poveljstev. General Armadnega Zbora Fretter Pico je poslal poveljniku divizije »Ravennac prisrčno zahvalno poslanico zaradi uspešnega sodelovanja te edinice in zvestega oboroženega bratstva z nemškimi tovariši. Ta pohvala, ki jo je nemški general, pod čigar poveljstvom se je vojskovala divizija »Ravennac, je pomembno poveličanje odličnega obnašanja vseh italijanskih čet, ki se vojskujejo v sedanji veliki obrambni bitki na vzhodnem bojišču.

Velike izgube ameriškega letalstva

Tanger, 3. febr. AS: Uradno poročilo zavezniškega glavnega stana v Severni Afriki poroča, da je samo 21. skupina ameriških letal v Severni Afriki od začetka bojev v Tunisu izgubila 124 večmotornih letal, sestrelila pa je samo 25 osnih letal.

Ducejeve besede milici:

»Milica je s svojimi žrtvami dokazala ljubezen do Italije«

Rim, 3. febr. AS. Ob 20-letnici fašistovske milice je Duce v nekem kraju srednje Italije pregledal zastopstvo oborožene revolucijske straže. Legionarske sile so sestavljali trije bataljoni »M«, en bataljon posebne milice, 4 bataljoni legionarskih pripravnikov, dva bataljona vseučiliške milice, en bataljon milice A. C., en bataljon mladih fašistov in en bataljon kolesarjev. Med starimi vojščaki iz več vojn so bile vrste najmlajših, ki se pripravljajo za nastop v boju.

Duce je dospel ob desetih v spremstvu tajnika stranke ter načelnika glavnega stana milice. Blizu goste gruče borov, kjer so se dvigale zastave trojne zveze ter rimsko znamenje, so Duceja sprejeli: Kvadrumvir, maršal Italije De Bono, predsednik senata in fašistovske korporacijske zbornice, člani vlade in vodstvo stranke, načelnik glavnega stana oboroženih sil, poveljnika kr. karabinjerjev in finančne straže, glavni podpoveljnik GIL-a, podpoveljnik glavnega stana milice, poveljniki posameznih milic, krajevni poveljnik legionarske milice, predsednik zveze pohabljencev in vrhovni kaplan milice.

Duce je v spremstvu zastopnikov oblasti stopil na naravni oder, s katerega je bil obsežen razgled na planjavo, kjer je 6000 legionarjev bilo razporejenih za vaje. Na odru je Duce poklical k sebi vojaške zastopnike Nemčije in Japonske. Po naglih premikih na valovitem ozemlju, katerih višek je bil napad na nek grič, kar se je vse razvijalo pod ognjem spremljevalnega orožja, so se bataljoni potem razpostavili pred poveljniško palačo v ogromen štirikot, ki mu je vojna oprava dajala jekleni sijaj. Na koncu štirikota sta na visokih drogovih vihrala tribarvnica in Ducejevo znamenje.

Duce se je povzpel na streho poveljniške palače in se tako znova pokazal oborožencem. V železnem zastopstvu se je izražala vsa zadržana sila milice, sila, ki je v njenih naskakovalnih bataljonih, v njenih neposnemljivih panogah, v njenem junaškem duhu, v njeni neomajni veri, ki izvira iz čistega srca ljudstva, zakaj milica je najvidnejši izraz italijanskega ljudstva.

Med nedavnimi zgledi te vere je vdova nekega legionarja, ki je padel v Afriki, in mati nekega 16letnega legionarja, ki je padel v Rusiji. Njuna vera je pokazala vso svojo vnemo v znamenitih besedah: »Verujem v zmago kakor v zakrament!«

Sklop oboroženih mož, razporejenih pred Ducejem, je v duhu zastopal 8200 legionarjev, padlih v vojni, 12.350 ranjenih, 19 odlikovanj s savojskim vojaškim redom, 75 zlatih kolajn, 1497 srebrnih kolajn, 3112 bronastih kolajn, 4844 križcev za vojaško hrabrost, ki so tkali slavno zgodovino prvih dvajset let milice.

Proslava je bila zelo resna in trezna. Vojaki so ponovili pozdrav Duceju, zavihteli bodala, potem pa zapeli »Legionarjevo molitev pred bitko«. Zatem je prišla himna bataljonov »M«, sveža, bojevita in vnemajoča. »Zmaga vedno tisti, kdor bolj veruje, kdor zna dalje trpeti.« V ozračju leži neuničljiva gotovost. Pretresljiv pevski del slovesnosti krona »Giovinezza«, pesem predvečera in vseh zmag, večna pesem dvajsetih let. Potem je v najgloblji tišini spregovoril Duce:

»Častniki, podčastniki, legionarji!

Milica, ki se je rodila po sklepu velikega sveta iz revolucionarnega skvadrizma, praznuje danes v ozračju, ki je njena posebnost, svojo prvo dvajsetletnico. To je ozračje železa, boja in odločnosti, ozračje, v katerem se ljudje konec koncev razodevajo v tistem, kar so, in v tistem, kar veljajo.

Vi ste od leta 1923 do danes v toliko in toliko bitkah z žrtvijo in s krvjo dokazali svojo najčistejšo ljubezen do Italije in svojo brezpogojno vdanost fašizmu. Tako ste bili zvesti geslu. Še nikdar tako kakor v tej vojni, ki bi njene mere lahko imenovali nadčloveške, ni bilo res, da odloča tisti, ki se zna upirati četrt ure dalje kakor sovražnik in da je poslednja bitka tista, ki prinese zmago.«

Naš poglavitni sovražnik se je bojeval samo proti nam in šele po 32. mesecih najtršega boja je mogel doseči nekaj uspeha. Italijansko ljudstvo je z moškim, rimskim mirom sprejelo novico o zasedbi Libije po nasprotniku, to pa zaradi tega, ker živi v globinah njegovega srca neomajno prepričanje: »Tja, kjer smo bili, tja, kjer nas čakajo naši mrtvi, tja, kjer smo pustili mogočne in neuničljive sledove naše omike, tja se bomo spet vrnili.«

Neukrotljiv zakon o fizični težnosti snovi je zakon o politični težnosti narodov. 50 milijonov Italijanov teži in bo težilo proti Afriki, ker imajo sveto pravico do življenja, enako kakor drugi narodi ali pa morda še bolj kakor sleherni drugi narod.

Legionarji! Spričo nore, zločinske, reklamne odločitve v Casablanci lahko mi ob tej prvi 20-letnici s tovariši iz osi in iz trojne zveze odgovarjamo, da ne bomo odnehali, dokler bomo le mogli držati v roki orožje za boj. Vi boste še naprej korakali v prvih črtah in boste vedno in povsod zgled vsem. Vem, da po drugih prednostih ne hrepenite.«

Kremenit nagovor je bil kronan s pozdravom Duceju.

Tetuan, 3. febr. AS. Španski tisk v Maroku v celoti objavlja govor, ki ga je Duce imel na milico. Listi objavljajo govor pod zelo velikimi naslovi obenem z Ducejevo sliko. Zlasti se podčrtava Ducejev stavek: »Odloča tisti, ki se zna upirati četrt ure dalje kakor sovražnik.«

Počastitev spomina padlih miličnikov

Rim, 3. febr. AS. Ob 20letnici milice je bila prva počastitev tista, ko je Duce dal po načelniku glavnega stana položiti velik venec v središču legionarjev, padlih v boju pri vrhovnem poveljstvu. Svetišče je ves dan bilo cilj pobožnega češčenja oblasti ter političnih, vojaških in civilnih dostojanstvenikov, ki so polagali vence cvetja na zaobljubni oltar. Za vodstvom stranke s tajnikom na čelu so prišli načelnik glavnega stana s podtajnikom za vojsko, uradno zastopstvo senata in zbornice, podtajnik v predsedništvu vlade, ki je načelniku glavnega stana izročil 100.000 lir za sinove črnih srajc, načelnik in podnačelnik policije, rimski guverner, zastopnik kr. karabinjerjev, predsednik državne zveze rodbin padlih v vojni, predsedstvo UNUCI-ja, zastopstvo policije iz italijanske Afrike, ki sta podarila 25.000 in 10.000 lir za sinove črnih srajc, dalje poveljstvo državne zveze vojnih prostovoljcev, zveza pohabljencev, pokrajinski predsednik in zastopniki rimske kvesture, poveljstvo posebnih skupin agentov javne varnosti, zastopstvo tistih, ki so se vrnili iz italijanske vzhodne Afrike, ki je položilo venec v imenu ujetih legionarjev, zastopstva vseh vrst orožja, bojevniških in številnih šolskih združenj. Od jutra do večera se je nadaljevalo neprestano ganjeno romanje, živo pričevanje ljudstva za legionarje, ki so prostovoljno dali življenje za Italijo.

Napadi Sovjetov pri Novorosijsku odbiti

Boji med Donom in Doncom se nadaljujejo — Sovražni napadi ob jezeru Ladoga so propadli

Hitlerjev glavni stan, 3. februarja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Med Kavkazom in dolnjim Donom so naše armade po načrtnem nadaljevanju svojih premikov dosegle ukazane dnevne cilje. Močni napadi pri Novorosijsku in motilni napadi dalje proti vzhodu so bili odbiti.

Težki in polni sprememb obrambni boji med Donom in gornjim Donecom se nadaljujejo. Tudi včeraj so močne skupine letalstva podpirale boje armade z močnimi napadi.

Ob jezeru Ladoga so propadli slabši napadi proti nemškim postojankam. Bitka za neko višino zavzeto po sovražniku, je še v teku.

V Severni Afriki samo delovanje izvidnic na bojišču v zahodni Tripolitaniji.

Močni sovražni napadi v Tunisu so bili od nemških in italijanskih čet razbiti in je imel sovražnik najhujše izgube. Pri tem je bilo uničenih 18 tankov.

Angleška letala so v pretekli noči napadla nekatere kraje v zahodni Nemčiji. V stanovanjskih predelih so nastale škode, zlasti zaradi požarov. Prebivalstvo je imelo zgube. Tri letala so bila sestreljena.

Berlin, 3. febr. AS: Berlinski vojaški krogi poudarjajo, da se nemške čete zahodno in južno od Voroneža vedno bolj upirajo in je bila tam zlomljena velika sovjetska napadalna skupina. Ugotovljeno je, da je bilo od 20. novembra do 31. januarja uničenih ali zajetih 6600 sovjetskih tankov.

Berlin, 3. febr. AS: Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je nemška skupina XI armadnega zbora, ki se je upirala v severnem delu Stalingrada, poslala svoje zadnje radijsko poročilo.

Berlin, 3. febr. AS: Angleški bombniki so snoči napadli zahodno Nemčijo. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Nekaj hiš je bilo poškodovanih.

Berlin, 3. febr. AS: Iz vojaškega vira se je izvedelo, da je nemško letalstvo v času od 25. do 31. januarja nad Sredozemskim morjem sestrelilo 59 sovražnih letal.

Čangkajšek na poti v Ameriko

Sofija, 3. febr. AS. Po poročilih iz Ankare je general Čangkajšek z letalom odpotoval v Združene države. Spremljajo ga višji častniki. Domnevajo, da potuje general Čangkajšek k Rooseveltu zato, da bi izvedel za Rooseveltove nadaljnje vojne načrte.

Atentat v Palestini

Ankara, 3. febr. AS. Iz Jeruzalema poročajo, da sta v Telavivu pred stanovanjem dveh vodilnih židovskih osebnosti eksplodirali bombi. Atentat so najbrž organizirali arabski nacionalisti. Obseg škode še ni znan.

Lizbona, 3. febr. AS: Iz Ria de Janeira poročajo, da so podmornice osi napadle anglosaški konvoj ob brazilski obali. Potopljeni so bili s torpedi trije parniki s skupno 15.000 tonami, dva parnika pa sta bila hudo poškodovana.

Japonci občudujejo branilce Stalingrada

Tokio, 3. febr. AS. Japonski listi podčrtavajo junaštvo sil Osi v Stalingradu. Listi poudarjajo, da so se nad 70 dni branilci upirali ogromni ofenzivi ruskih sil.

Agencija Domei zatrjuje, da bi se bila ruska ofenziva posrečila, če Nemčija ne bi v Stalingradu vezala okrog 80 sovjeskih divizij. Zimska ofenziva se je izvajala v skladu z ofenzivo v Severni Afriki in rdeča vojska je mobilizarala vse svoje sile, toda te sile je ustavilo 200.000 Nemcev. Agencija zatrjuje, da so nemški vojaški uspehi v Rusiji resnično veliki, ker je lahnim nemškim silam uspelo upirati se nad dva meseca najboljšim sovjetskim četam.

Vesel dogodek v italijanski vladarski rodbini

Ducejevi ukrepi v proslavo rojstva princese Beatrice

Rim, 2. februarja. AS. Danes ob 6.15 se je **nj. vis. kneginji Piemontski v kraljevi palači na Kvirinalu rodila princezinja, ki jo bodo krstili na ime Beatrice. Vzvišena mati in novorojena princezinja se počutita kar najbolje. Čim je minister dvora sporočil veselo novico, je Duce takoj poslal vzvišenima Vladarjema in nj. kr. visočanstvoma knezu in kneginji Piemontski prisrčne čestitke ter izrekel zadovoljstvo tudi v imenu fašistovske stranke in vsega italijanskega naroda. Minister dvora je sporočil novico o veselem dogodku tudi vitezom reda sv. Anunciate, predsednikom senata, fašistične zbornice in zbornici za korporacije, državnemu tajniku in drugim visokim državnim dostojanstvenikom. Sporočili so tudi prefektom in drugim oblastem. Duce je odločil, naj se vsem članom italijanske oborožene sile, ki so bili disciplinsko kaznovani, kazen odpusti. V Rimu so ustanovili nov »Dom matere in otroka«, in bo nosil ime vzvišene novorojenke. Predsedništvo ministrskega sveta je dalo pobudo za ustanovitev posebnega sklada ter vanj dalo kot prvi prispevek milijon lir. Ta denar naj se porabi za dobrodelne namene. Odločeno je bilo, da morajo 4. februarja ves dan viseti po vseh javnih poslopjih zastave.**

Nadškof – žrtev divjaškega letalskega napada

Reggio Calabria, 3. febr. AS. Vest o smrti mons. Enrika Montalbettija, nadškofa v Reggio Calabria, ki je bil žrtev letalskega napada, se je razširila ne smo po mestu, marveč po vsej nadškofiji ter povsod zbudila žalosten vtis in zelo iskreno sočustvovanje Bil je povsod in pri vseh priljubljen zaradi svoje dobrotljivosti in zaradi neutrudljivega dela v duhovnem pastirstvu. Smrt ga je zadela, ko je ravno opravljal svoje pastirske dolžnosti v Miletu Portosalvu, kamor je bil šel na pastirski obisk. Ta novi divjaški zločin nasprotnikov, ki znaša svojo uničujočo besnost nad civilnim prebivalstvom, je še bolj ogorčil italijansko ljudstvo. Mons. Montelbetti se je rodil l. 1888. v Veneziji. V duhovnika je bil posvečen l. 1911. Papež Pij XI. mu je podelil nadškofijsko čast v maju 1935, ko je dobil titularno nadškofovstvo škofije Derco. Junija 1938 pa je bil imenovan za nadškofa v Reggio Calabria.

Rim, 3. febr. AS. Dospelo je nekaj podrobnosti o smrti nadškofa Reggia Calabria, Montalbettija. Odpravil se je v Melito Portosalvo, kjer se je mudil na pastirskem obisku v kraju »Annac, in sicer v neki zasebni vili v odprti pokrajini. Sovražno letalo se je spustilo nad poslopje ter ga začelo obstreljevati s strojnico in usmrtilo med drugimi nadškofa in škofijskega kanclerja mons. Trapanija, dočim je bil župnik hudo ranjen.

Papeževo sožalje ob smrti nadškofa Montalbettija

Vatikansko mesto, 3. febr. AS. Njegova Svetost Pij XII. je z brzojavko kardinala, državnega tajnika, nadškofijskemu kapitlju v Reggio Calabria izrekel globoko sožalje zaradi smrti nadškofa msgr. Enrica Montalbettija, ki ga je doletela pri letalskem napadu. Kardinal Maglione je izrazom papeževe žalosti dodal še svoje globoko sožalje.

Churchill se je sešel s turškimi državniki

Rim, 3. februar. AS. Agencija Reuter poroča, da se je angleški ministrski predsednik Churchill na lastno prošnjo podal v Turčijo. V Adani je s predsednikom turške republike Ismetom Inenijem in s turškimi državniki imel razgovore, pri katerih so razpravljali o sedanjem položaju v Evropi in posebno v pokrajinah, ki Turčijo naravnost zanimajo. Razpravljali so tudi o pomoči, ki bi bila primerna za utrditev obrambnega položaja Turčije.

Rim, 3. februarja. AS. V spomenici, ki jo je agencija Reuter dala za Bližnji vzhod in ki se tiče sestanka, katerega je pri turških voditeljih zahteval Churchill, pravi: Ta sestanek je redna posledica prijateljskih odnošajev, ki so vedno bili med obema državama. Četudi niso angleški uradni ali pristojni krogi do sedaj dali o tem sporočilu nobene razlage in četudi jo bodo angleški listi lahko razlagali šele prihodnje jutro, se vendar lahko reče, da ta sestanek ne bo spremenil položaja Turčije, ki bo ostala nevtralna.

Ankara, 3. februarja. AS. Predsednik turške vlade in načelnik turškega glavnega stana sta se vrnila v prestolnico od sestanka s predsednikom angleške vlade Churchillom. Predsednik republike pa je šel na obisk v mesto Malatijo.

Turška brzojavna agencija je o sestanku dala uradno poročilo, v katerem trdi, da je predsednik republike Ismet Ineni bil na potovanju v južni Turčiji in sicer ravno v Adani, ko je dobil brzojavko, s katero so ga v Churchillovem imenu prosili za razgovor. Predsednik turške republike je prošnji predsednika angleške vlade ustregel, da je do razgovora prišlo.

Ankara, 3. febr. AS: Izvedelo se je, da je postal angleški veleposlanik v Turčiji sir Hugeson žrtev avtomobilske nesreče. Angleški veleposlanik se je z avtomobilom vračal po konferenci iz Adane v Ankaro. Podrobnosti o nesreči še ni.

Milano, 3. febr. AS: »Popolo d'Italia« objavlja komentar o razgovorih med Churchillom in Inenijem v Adani. List poudarja, da je značilno, da v Londonu zatrjujejo, da je Stalin zadovoljen s temi razgovori in z zaključki teh razgovorov. Uradno poročilo in poročila iz angleškega vira priznavajo, da ostane obrambni položaj Turčije nespremenjen. Dejansko pa sprememba ne bi bila opravičena, ker gotovo niso sile osi tiste, ki bi danes ali jutri hotele staviti take pogoje, ki bi vplivali na nevtralnostno politiko, ki jo je do sedaj lojalno izvajala turška vlada. Vsekakor pa je treba čakati na morebitno stališče ankarske vlade. List se omejuje na ugotovitev, da je angleška in ameriška propaganda pohitela, da bi dala čim večji prizvok pobudi, ki jo je zavzel Churchill. To potrjuje, da smo pred novim poskusom, kako vpreči druge dežele v nezdrav voz angleške politike.

Von Pappen pri turškem zunanjem ministru

Ankara, 3. febr. AS: Včeraj je bil nemški veleposlanik von Pappen sprejet pri turškem zunanjem ministru Menemendžoglu.

Razburjenje v Avstraliji narašča

Šanghaj, 3. febr. AS. Zaradi nedavnega ameriškega poraza na Tihem morju se širi razburjenje med prebivalstvom v Avstraliji. Avstralsko prebivalstvo je zlasti vznemirjeno zaradi tega, ker so Anglosaksonci zopet izgubili pet velikih vojnih ladij.

Japonski list »Asahi Šimbu« piše, da je bitka pri otoku Renell zelo podobna bitki ob Malajskem polotoku, ko so Angleži izgubili bojni ladji »Repulse« in »Prince of Wales«.

Slavna pagoda poškodovana

Tokio, 3. febr. AS. Uradno poročilo iz japonskega vira pravi, da so sovražni bombniki v Rangoonu včeraj poškodovali slavno pagodo. Bombe so zadele pagodo in razdrle stransko krilo ter je bilo med tem deset oseb ubitih. Napad na to svetišče je zelo razburil vse prebivalstvo v Birmaniji.

Buenos Aires, 3. febr. AS. Včeraj je bil med ameriškim veleposlanikom in kubanskim ministrom Martinesom v Havani podpisan dogovor, čigar določbe so ostale tajne. Dozdeva pa se, da je ta dogovor tak, da bo Kuba popolnoma prešla pod nadzorstvo Washingtona.

Zahvala Poveljnika Milice

Kot odgovor na brzojavko, ki jo je poslal Visoki komisar Ljubljanske pokrajine ob priliki 20-letnice ustanovitve M. V. S. N., je Poveljnik glavnega štaba milice odgovoril: »Milica se zahvaljuje za iskrene čestitke ter pošilja svoj tovariški pozdrav. — Galbiati.«

Delovne tekme ljubljanskega »Dopolavora«

Kmalu po objavljenih pravilih Delovnih tekem, ki jih organizira Ljubljanski pokrajinski Dopolavoro. Te tekme se bodo izvajale v februarju in marcu. Zbrale bodo vse mlade slovenske stroke z namenom, da pokažejo svojo tehnično in delovno sposobnost.

Vodstvo omenjenih tekem je izročeno vodstveni komisiji, ki si je že zbrala, da proučuje najvažnejša vprašanja glede tekem. Tej komisiji je podrejen izvršni odbor, ki bo skrbel za izvajanje organizatornega dela ter bo očrtal podroben program za izvadbo raznih natečajev.

Delovnih tekem se morejo udeležiti priglašenci med letniki od 1. januarja 1915 do 31., decembra 1925, seveda tisti, ki so vpisani v kategorije sindikalnih organizacij. Priglašenci, ki so člani društev, ki pa niso sindikalno včlanjeni, se bodo mogli udeležiti tekem s potrdilom delodajalca ter z izkaznico društva, ki mu pripadajo. Ne bo pa dovoljeno priglašencu udeležiti se več tekem isto leto.

Za vsako tekmo bo določena sodna komisija, sestavljena iz predsednika, ki mu stoje ob strani trije tehniki ter tajnik, ki bo skrbel za sestavo posameznih klasificiranih. Vsakemu natečajniku bosta določeni dve različni nalogi s točkami od 1. do 30., kakršna je pač sposobnost in stanje pripravljenosti, ki ga je pokazal pri praktično tehniškem izpitu ter pri teoretično-tehničnem izpitu in stopnja splošne izobrazbe. Klasifikaciji bosta dve: ena za kvalificirane delavce, druga pa za vajence ali nekvalificirane delavce, ki so že končali vajeniško dobo.

Trem najboljšim so določene nagrade: 400, 250 in 100 lir za klasificirane delavce ter 300, 200 in 100 lir za vajence.

Najboljši natečajniki, če žele, bodo lahko poslani v Italijo na poučno ekskurzijo k raznim podjetjem ali kot zastopniki na razne delovne ali nacionalne prireditve.

Ob koncu tekem bodo najbolj zaslužna dela zbrana na razstavi, ki jo bo organiziral pokrajinski Dopolavoro ter univerzitetna organizacija v Ljubljani.

Poročilo predsednika odseka trgovskih delavcev

V odseku trgovskih delavcev so zastopani tisti, ki so odvisni od trgovskih podjetij, javnih ustanov, frizerskih, mesarskih, pekarskih podjetij, uslužbenci pri profesionalnih poklicih, v zdravstvenih zavodih ter domače uslužbenstvo.

Večji del teh podjetij ne more vršiti med vojsko normalnega dela. Očividno je, da ima odmev ta neugodni položaj tudi pri naših zastopnikih. Število zastopanih delavcev našega odseka pa ni izraz eksistenčne krize. Priznati je treba, da delodajalci naše kategorije med vojno ne izvajajo odpustov v tisti meri, ki bi odgovarjala odstotku zmanjšanja pri celotnem prometu trgovskih podjetij in javnih ustanov.

To dejstvo je treba pripisovati dvojnemu vzroku: po eni strani izhaja ta način postopanja gotovo od čuta vzajemnosti delodajalcev s profesionalnimi delavci, medtem ko so pa drugi strani zakonske odredbe, ki se nanašajo na članarino, znatno povečale kakovost dela in torej tudi zahteve podjetij samih.

Število zastopanih delavcev.

Odsek trgovskih delavcev znaša skupno 9058 delavcev: trgovskih 2660, uslužbencev v javnih ustanovah 862, brivcev, lasničarjev ter članov kozmetičnih institutov 819, domačega uslužbenstva 3442, uslužbencev pri profesionalnih podjetjih 1275.

Število včlanjenih sindikatov.

V preteklem letu je odsek trgovskih delavcev ustanovil 5 sindikatov, to je vse, ki so bili predvideni v organizatornem načrtu Zveze razen odseka uslužbencev pri profesionalnih poklicih. Skupno število včlanjenih pri odseku trgovskih delavcev šteje 299 edinic.

Odstotek članov se zdi, da je zadovoljiv le v kategoriji uslužbencev v javnih ustanovah, kjer je zastopanih 16.39% zastopnikov.

Pogodbena dejavnost.

Odseku je uspelo za leto 1942 skleniti več kolektivnih delovnih pogodb velike važnosti. Te pogodbe so bile: kolektivna delovna pogodba za brivske in lasničarske delavce z dne 24. julija leta 1942-XX., dalje za trgovske pomočnike z dne 27. novembra 1942-XXI ter za uslužbenstvo javnih ustanov z dne 22. decembra 1942-XXI.

Kategorija domačega uslužbenstva je še brez kolektivne delovne pogodbe. Njih delovni odnosi se pa kljub temu zadovoljivi.

Nazadoval je položaj uslužbencev pri profesionalnih poklicih; njih gospodarski položaj v premnogih primerih ne dosega niti minimuma, ki je predviden po odredbi o minimalnih plačah. Zato skuša odsek trgovskih delavcev posvetiti posebno skrb tej kategoriji.

Na odsek je storil vse mogoče, da olajša položaj zastopanih delavcev pri osebnih redukcijah. Predvsem je šla ta skrb za tem, da se doseže, da javne ustanove zaposle v prvi vrsti moško kvalificirano osebje, zlasti družinske očete.

Drznemo si nasloviti na Vašo Ekscelenco sledečo prošnjo:

Ugotovilo se je več slučajev, pri katerih so bile zaprte javne ustanove in trgovine iz razlogov javne varnosti. Za te primere — pravi poročilo, naslovljeno na Visokega komisarja — prosimo, da bi se izdali ukrepi, ki bi zagotovili zaposlitev nedolžnih prizadetih v teh podjetjih.

Kakor je bilo že objavljeno je Visoki komisar že izdal navodila, da stopi Zveza delavcev v stik z oblastjo, da bo ta prošnja ugodno rešena.

Na svečnico siloviti nalivi in povodnji

Ljubljana, 3. februarja.

Letošnja svečnica, dan, ko pošilja sonce žarke v zemljo, je prinesla v deželo vremenske pojave in spremembe, ki jih kronika kmalu ni zaznamovala v takšnih oblikah, kakor so se pojavljali ta dan. Stari očanci si takih pojavov ne morejo priklicati v spomin. Namesto kristalnih snežink in snežnih metežev so se skoraj 30 ur neprestano vrstili silni nalivi, ki so kmalu pokazali vidne posledice, ko so se pojavile v pokrajini zimske povodnji, ki sicer niso škodljive polju, toda nevarne za človeška naselja.

Pravo pomladansko deževje

Januar je bil proti koncu muhast in prav topel. Februar pa nam je zgodaj zagodel s pravim pomladanskim deževjem. Že več dni se je pripravljalo k dežju. In v ponedeljek ponoči so se odprle zatvornice v oblakih, da so se vsipale na zemljo goste kaplje v dolgih štrenah. Neprestano je lilo, le tu in tam prav kratki presledki so vlivali človeku upanje, da se bo zjasnilo in da bo konec deževju. Dežomer je že do 7 zjutraj na svečnico nameril ogromno množino dežja. Bilo je namerjeno 14.8 mm za kratek čas dobrih 8 ur, ko je ponoči začelo z dežjem. Od 7 zjutraj na praznik pa do srede zjutraj so bili siloviti nalivi, močni tako kot ob hudih poletnih nevihtah. Posebno močni nalivi so trajali na praznik od 15.50 do 16.20 in od 17.45 do 18.30.

Meteorološki zavod je za drugo razdobje nalivov zaznamoval, da je padlo 65.2 mm, torej ves čas nalivov kar 80 mm dežja! Ta na videz kaj skromna številka nad predstavlja ogromne množine vode, kajti zlilo se je po meteorološkem računu nad ozemlje ljubljanske občine do 64 milijonov hl vode!

Toča, blisk in grom

Hudi nalivi na svečnico so bili za vsakogar nekaj nevsakdanjega. Še večjo posebnost in vremensko abnormalnost je navaden zemljan in meščan doživljal snoči in pozno v noč. Okoli 18.20 je po mirnih domovih v okolici in po ponosnih hišah v mestu nekaj završalo. S streh so se vsipale drobne ledene kroglice. Padala je drobnejša toča, sem in tja sodra. Padala je dobro sekundo. Ponekod je bilo vse lepo pobeljeno s temi krogljicami.

K toči pa sta se pozneje okoli 17.30 pridružila še blisk in grom. Začelo se je na zapadu sprva medlo svetlikati. Marsikdo je sprva domneval, da izvira to svetlikanje od tramvaja, ko vozi mimo. Pozneje se je mogel prepričati, da se v kratkih presledkih pojavlja na zapadnem nebesnem svodu pravi, naravni blisk, ki je postajal od časa do časa svetlejši in močnejši. Blisku je kmalu sledilo votlo grmenje, trajajoče navadno do 40 sekund. Bili so gromi, ki so dosegli nad 60 sekund.

Posebno močno grmenje je bilo čuti v času od 19.10 tja do 20.40, nakar je kmalu nehalo tudi deževje.

Vode so začele naraščati

Hudi in neprestani nalivi so povzročili, da so začele vode sila naglo naraščati. Že zaradi naglega tajanja snega prej močno namočena in omečana zemlja ni mogla več sproti vsrkavati novih velikih vodnih mas, ki so se začele nato valiti po strminah in hribinah nizdol in se stekati v vodne struge.

Kakor kratko poročajo, so katastrofalno začeli naraščati hudourniki po Gorenjskem, ko se je sneg na planinah silno naglo tajal. Besneli so tudi plazovi. Silovito narašča Sava, ki vali iz Gorenjske ogromne vode. Pri Ježici je Sava močno narasla in prestopa bregove. Ozemlje ob izlivu Ljubljanice v Savo je poplavljeno in popolnoma pod vodo. Velika je voda pri Zalogu in Lazah.

Ljubljanica je v dobrih 24 urah silovito narasla. Na Špici je dosegla skoraj 1.50 m nad normalo. Še večja je pri Fužinah. Skozi mesto vali Ljubljanica rjavo umazano vodo. Tudi struga Ljubljanice v mestu je polna in že kmalu ni bila tako visoka kot prav ob sedanji povodnji na svečnico. Rjave vode naznačujejo, da so besneli hudi nalivi zlasti v krajih Polhovgrajskih Dolomitov in po Notranjskem. Ljubljanica je že na več mestih prestopila bregove in poplavila polja. Tako pri Bevkah, Podpeči, v Lipah in Črni vasi. Sedaj v zimskem času preti Barju neljuba povodenj. Tudi razni pritoki Ljubljanice so strahovito naglo narasli in poplavili polja. Okoli Polhovega Gradca so povodnji. Gradaščica in Mali graben sta se razlila. Iška poplavlja barjanske travnike. Iška kot hudournik drvi proti Ljubljanici.

Znamenita kotlina pri Planina na Notranjskem, skozi katero teče Unec, je močno poplavljena. Zelo je naraslo Cerkniško jezero. Razni večji in manjši potoki na Dolenjskem so se razlili po poljih.

Obsodbe vojaškega vojnega sodišča

Vojaško vojno sodišče Višjega poveljstva O. S. Slovenia — Dalmazia«, odsek Ljubljana, je izreklo naslednjo sodbo v pravdi proti:

1. Kvasu Rudolfu, sinu Ivana in Kern Marije, roj. v Prelogah pri Mokronogu 6. 2. 1912, bivajočemu v Radečah (Nemška Slovenija);

2. Poliču Radku, sinu Antona in Prosen Roze, roj. v Rožnem dolu 23. 2. 1919, bivajočemu v Grosupljem, dijaku;

3. Hrovatu Antonu, sinu Jožefine, roj. v Gornji Makovnici pri Novem mestu 30. 3. 1921, bivajočemu istotam, delavcu;

4. Prijatelju Jožefu, sinu Jerneja in Prijatelj Marije, roj. v Žalni 3. 2. 1922, bivajočemu istotam, delavcu.

Vsi ti navedeni so obtoženi v odsotnosti:

a) članstva pri prevratnem združenju (čl. 4. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941), ker so v Grosupljem od nedoločenega časa pripadali organizaciji, ki je imela namen nasilno prevreči politično, gospodarsko in socialno uredbo države;

b) prevratne propagande (čl. 5. Ducejeve odredbe z dne 3. 10. 1941), ker so v istih okoliščinah širili propagando za nasilen prevrat politične, gospodarske in socialne uredbe v državi;

c) udeležbe pri oboroženi tolpi (čl. 16. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941), ker so v istih okoliščinah bili člani oborožene tolpe, ki je imela namen, da izvršuje zločine proti državi;

d) protizakonite posesti orožja (čl. 2. Ducejeve odredbe 24. 10. 1941), ker so, vedno v istih okoliščinah, posedovali orožje in municijo brez pooblastila kompetentne oblasti.

Sodišče izreka, da so Kvas Rudolf, Polič Radko, Hrovat Anton in Prijatelj Jožef krivi obtoženih zločinov, in kot take jih obsoja na kazen dosmrtne ječe, z vsemi zakonitimi posledicami, vštevši tudi izgubo pravic do udeleževanja pri javnih službah za stalno, postavitev izven zakona, povrnitev sodnih stroškov ter stroške za oskrbo v ječi.

To poročilo naj objavi v izvlečku ter enkrat ljubljanski dnevnik »Slovenec«.

Ljubljana, 27. januarja 1943-XXI.

Istotako je isto sodišče izreklo obsodbo proti Sepic Jožefu, sinu Rudolfa in Sepic Jožefine, roj. v Ljubljani 19. 2. 1905 ter istotam bivajočemu, gasilcu. Bil je v odsotnosti obtožen:

a) zločina, ki ga predvideva čl. 1. Ducejeve odredbe 3. 5. 1942, ker je bil v Ljubljani od nedoločenega časa in do septembra 1942 član združenja, ki je imelo namen nasiloma prevreči politično in socialno ureditev v državi;

b) zločina, ki ga predvideva čl. 16. Ducejeve odredbe 3. 10. 1941, ker je v istih časovnih in krajevnih okoličinah bil član oborožene tolpe, ki je imela namen, da izvršuje zločine proti državi.

Sodišče je izreklo, da je Sepic Jožef kriv obtoženih zločinov in ga kot takega obsoja na kazen dosmrtne ječe, z vsemi zakonitimi posledicami, vštevši stalno izgubo pravice do javnih služb ter postavitev izven zakona, kakor tudi poravnavo sodnih stroškov ter oskrbovanja v ječi. Poročilo o tej razsodbi se mora v izvlečku ter enkrat objaviti v ljubljanskem dnevniku »Slovenec«.

Ljubljana, 26. januarja 1943-XXI.

Gospodarstvo

Nakazila za nabavo usnja čevljarjem

Pokrajinski svet korporacij v Ljubljani poziva čevljarje, da mu predlože pooblastila za nakup usnja v mesecu februarju t. l. v času od 1. do 10. v potrditev nakazil. Po tem roku se bo usnje nakazovalo le še čevljarjem, ki obratujejo izven Ljubljane.

Razdeljevanje krmil za prašiče

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča vse rejce ljubljanske občine, da se bodo v dneh 2. in 3. februarja razdeljevale pri oddelku za meso, Gosposka 12, nakaznice za krmila prašičev za pitanje in rejo.

Zaposlenost delavstva v decembru

Iz statističnih podatkov Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine je razvidno, da je znašalo v mesecu decembru lani število zavarovanih delavcev 25.098.

Odstotek bolnikov se je malenkostno zvišal od 3.10 na 3.11 odstotkov

Zavarovana delavska mezda narašča in se je decembra v primeri z novembrom zvišala za lir 0.10 na lir 25.33 dnevno povprečno. Zaradi zmanjšanja števila delavcev se je skupna delavska zavarovana mezda nekoliko znižala.

Prehrana Evrope

Dosedanja statistika, ki je računala kvote o samoprehrani evropskih držav, je bila zelo pomanjkljiva. Sedaj so nemški statistiki poskusili izločiti napake, tako da so izračunali, kolikšna površina je potrebna za prehrano posamezne države, oz. prebivalcev, če se vpošteva dosedanji način prehrane. Iz teh nemških statistik je razvidno, da je celinska Evropa že v predvojnih letih 1935—1938 dosegla 98% kritja svoje prehrane z domačo proizvodnjo. Po površini je bila prehrana Belgije na pr. osigurana z domačo proizvodnjo s 51%, sledita Norveška s 69 in Švedska s 71%. V skupino držav, ki so bile v veliki meri navezane na uvoz hrane, je spadala tudi nekdanja Avstrija z odstotkom 75%, nadalje Grčija s 77%. Nekdanja Nemčija je izkazovala odstotek 92%, nekdanja Češkoslovaška 96%, Francija in Holandija po 85%, Italija pa z 92%. V Severni Evropi je imela najvišji odstotek samoprehrana Danska s 148%. Intenzivnost obdelovanja je na Danskem ravno tako velika kot na Nizozemskem, vendar pa je prebivalstvo slednje trikrat večje kot dansko. Baltske države imajo presežke, njih odstotek je isti kot bolgarski s 113%, Romunija pa 121%. V nasprotju s tem pa stoji Anglija, kjer je znašal odstotek prehrane z domačimi proizvodi samo 25%. Sedaj je mogoče površina v Angliji povečana, vendar so dovozi še potrebni v izredno veliki meri. Nasprotno pa se celinska Evropa lahko preživlja s svojo proizvodnjo. Že pred vojno se ozemlja s presežki prispevala mnogo k prehrani Evrope, sedaj pa je povečana kmetijska proizvodnja Srednje Evrope in Italije v veliki meri pripomogla k samoprehrani Evrope, kar je še bolj potencirano s priključkom vzhodnih ozemelj, tako da je prehrana Evrope osigurana.

*

Konferenca o kmetijskem kreditu v Budimpeti. Za 11. februar je sklicana v Budimpešti mednarodna konferenca o kmetijskem kreditu, katero sklicuje družba za mednarodni kmetijski kredit. Prisostvovali bodo zastopniki Italije, Nemčije, Slovaške in Bolgarije naravno poleg Madžarov.

Nova knjiga »Slovenčeve knjižnice«
Izšel je izvrsten roman znanega češkega pisatelja BAARA:

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah

»Golobček«

Delo je polno vedrine, sočnih opisov življenja v češki vasi

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

17

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Panama je pripadala do leta 1903 Kolumbiji. Njeno prizadevanje po samostojnosti so podpirale Združene ameriške države in ji v resnici poslale v pomoč vojne ladje, ker so hotele graditi v Panami svoj prekop. Washington je tudi takoj priznal neodvisnost panamske republike, da bi preprečil vmešavanje Kolumbije. Seveda je morala Panama plačati svojo neodvisnost. Leta 1903 je dobila enkratno poravnavo v znesku 10 milijonov dolarjev za prekopno zono in je poslej dobivala le še 250.000 dolarjev »apanaže«. Za tako deželo je bilo to veliko premalo. Zvezna pogodba iz meseca julija 1926 pa je podredila panamsko republiko tudi v vojaškem oziru Združenim državam. Še pred to pogodbo je nastal leta 1921 majhen »obmejni« spor in panamske čete so prekoračile meje Costarice: 430 mrtvih je bilo prvi dan, 832 drugi dan.

Washington je grozil Panami in istočasno proglasil prijateljsko stališče do Costarice, ji poslal strelivo in mornariške vojake. Dogodek se je slabo končal za Deterdinga. Costarica je osvojila Coto. Amerika je poslala razsodnika in dovolila, da so korakale 26. avgusta 1921 njene mornariške čete v zmagoslavni paradi skupno s četami Costarice. Za svojo nepokorščino je bila Panama kaznovana s tem, da so ji zožili meje. In Costarica je pridobila veliko panamskega petrolejskega ozemlja. Washington in ameriški petrolejski interesi so tukaj zmagali.

Spričo vsega tega so končno le spoznali, da bi se ta boj za petrolej utegnil nevarno razvijati. Spori v Mexicu, prepir za petrolejska polja na Sumatri, zdaj Costarica, nevarnost za Panamski prekop — vse to v enem letu: 1921. Hardingu je bilo vsega tega dovolj in je sklical v Washington »razorožitveno« konferenco. Zasedala je v dneh od 11. novembra 1921 do 6. februarja 1922. Anglija je na tej konferenci priznala enako upravičenost Združenih držav do morja, dopustila, da je bila razdrta pogodba z Japonsko in privolil na delitev Kitajske. Ta razorožitvena in mornariška konferenca je imela prav malo opravka s petrolejem, toda na njej so sklepali »veliki petrolejski mir«, ki bo za politični razvoj Evrope prav tako odločilen kakor bodočnost Mexike ali Venezuele. Bil je to le kratek odmor, ki je razpihal za nekaj časa angleškoameriško petrolejsko vojno za toliko časa, da bo premagan skupni sovražnik in tretja svetovna petrolejska sila — Rusija.

Medtem ko so se v Južni in Srednji Ameriki, v Romuniji in Indiji na smrt borili angleški in ameriški petrolejski trusti, so Sovjeti spet pričeli izkoriščati svoje petrolejske vrelce v Bakuju. Tega niso mogla prezreti niti Deterding niti Standard Oil, kajti še pred svetovno vojno je proizvajala Rusija skoro toliko petroleja kakor Amerika, s to razliko, da je ruski petrolej mnogo boljši od ameriškega. Do leta 1917 je bila Rusija na drugem mestu svetovne proizvodnje. Potem je prišla vojna, revolucija in ruski petrolej je izginil z evropskega trga. Beloruske armade, angleški ekspedicijski oddelki in prostovoljci so se borili proti rdeči armadi na petrolejskih področjih Kavkaza. Zdaj so končno prišli ti vrelci v posest Moskve in tam, kjer so pred vojno uničevali mali producenti drug drugega, je prevzela zdaj delo država. Petrolej je bil v dobi, ko je po Rusiji razsajala lakota, edini izvozni predmet in edino zamenjalno blago. Takrat so računali z dumpingom, toda Rusi so se znašli v pravem trenutku. Predsednik državnega petrolejskega trusta Lanov je bil mož, s katerim je bilo treba resno računati. Leta 1922 je znašala proizvodnja ruskega petroleja 6 milijonov ton. **Ni preostajalo drugega kakor da se ameriški in angleški petrolejski mogotci združijo in bojkotirajo sovjetski petrolej.**

Na gospodarski konferenci **v mesecu aprilu leta 1922 v Ženevi je prišlo do zbližanja med Nemčijo in Rusijo. V rapalski pogodbi** 16. aprila 1922 sta se obe deželi odpovedali vsaki vojni odškodnini, sklenili obnoviti diplomatske odnose in povečati trgovinske zveze. Tako so Rusi že dobili trg za svoj petrolej. Treba je bilo zdaj dobiti **še italijanski trg.** To pa je Amerikance in Angleže le prepričalo, da je treba skleniti ne le nekak začasen mir, ampak trajno petrolejsko premirje, da **onemogočijo »rdečo nevarnost«.** Posledica tega je bil sestanek v mesecu juniju leta 1922 vseh odločilnih petrolejskih mož v Scheveningenu, v septembru istega leta pa se je sešlo na konferenco v hotelu Majestic v Parizu 16 petrolejskih magnatov...

Mexico je po tem premirju med Deterdingom in Amerikanci spet zadihala. Zdelo se je, da bo dežela, ki je bila tako dolgo igrišče petrolejske politike, doživela mir in miren razvoj. Toda prav Mexico je bila med prvimi žrtvami »petrolejskega premirja«. Številne revolucije so spravile deželo v trajen nemir in jo je bilo vedno težje spraviti v pravi tir. Sovraštvo do tujcev in neke vrste psihoza krvavega maščevanja sta vedno bolj otežkočala izkoriščanje vseh političnih prizadevanj v smislu petrolejske industrije. Počasi so se priučili mehiški politiki, da je treba izigravati Amerikance proti Angležem, London proti Washingtonu, če nočejo takoj strmoglaviti. Okoliščine so bile več kot negotove. Petrolejski trusti so sklenili na konferenci v Washingtonu, da začasno prepuste sami sebi in čakati ter se zadovoljiti s tem, da si zagotove svojo posest in da že navrtane vrelce izčrpajo do kraja, da pa začasno ne vložijo nobenega denarja v nova petrolejska polja.

Čeprav je bila od bogatih mehiških petrolejskih polj do takrat odkritih komaj tisočinka, je bila Mexiko na drugem mestu med proizvodnimi deželami in je imela vsekakor možnost, da doseže prvo mesto. Danes je na osmem mestu in proizvaja veliko manj petroleja kakor Romunija. Delež Mexika na svetovni proizvodnji je padel od 27% na 1.7%. Od 193 milijonov sodov v letu 1921 je padla mehiška proizvodnja petroleja na 33 milijonov sodov v letu 1932 in na približno 34 milijonov sodov v letu 1938. Medtem pa se je dvignila v istem časovnem razdobju proizvodnja Venezuele od 4 na 117 milijonov sodov in je dosegla v letu 1938 194 milijonov sodov, skoro prav toliko kakor Mexiko v svojem najboljšem času. Petrolejske družbe so hladnokrvno ovirale svojo proizvodnjo v Mexicu, da bi pospešile razvoj Venezuele. Gomez, predsednik Venezuele, je bil prijaznejši, ustrežljivejši kakor mehiški predsedniki. Petrolej brez revolucije je bil cenejši kakor petrolej z neprestanimi meščanskimi vojnami. Tako je prestavljen produkcijski center Južne Amerike brez zadostnih ozirov na narodno gospodarstvo Mexike. Venezuela je obogatela, Mexiko je postala siromašna.

Poročilo predsednika odseka industrijskih delavcev

Z izjemo mesta Ljubljane in okolice in z izjemo lesne industrije se na ozemlju Ljubljanske pokrajine pred italijansko zasedbo industrija in obrt nista dosti razvili. Po zasedbi je bila pozornost posvečena tudi izpopolnitvi rudniške industrije. V ostalem pa so tudi drugi industrijski in obrtniški odseki z izjemo grafičnega pokazali stremljenje po napredku, v kolikor je omejeno dobavljanje surovin to sploh dovoljevalo. Izjemen položaj v pokrajini je zaviral razvoj industrije na splošno in izdelovalno delovanje, občutno pa omejil tudi izvedbo javnih del.

Število včlanjenega delavstva. Odsek industrijskega delavstva predstavlja danes 15.022 delavcev in nameščencev, od katerih jih je bilo do 31. dec. lanskega leta 2735 včlanjenih v 12 pokrajinskih sindikatih, v 18 skupin in v 6 občinskih sindikatov, kar predstavlja 18.3 % vseh delojemalcev.

Delo za ureditev delovnih pogodb. Pred 11. aprilom 1941 ni bilo mogoče sklepati kolektivnih pogodb razen s posameznimi podjetji, kar je v veliki meri oviralo skupno ureditev vseh delovnih odnošajev. Pa tudi zato, ker je bila edina splošna ureditev uredba o minimalnih mezdah, ki so jo tedaj oblasti izdale. Izrabljajoč ugodnosti nove zakonodaje pa se je odsek industrijskih delavcev naglo lotil svoje naloge, da bi uredil službeno razmerje svojih včlanjencev s kolektivnimi pogodbami, veljavnimi za vso pokrajino. Uspeh tega dela je bil v lanskem letu ta, da je bilo sklenjenih 30 kolektivnih in mezdnih pogodb, od katerih jih je bilo 19 veljavnih za vso pokrajino. Tako je 9000 delavcev od 15.000 včlanjenih doseglo ureditev svojega delovnega razmerja. Doslej so ostali izvzeti iz ureditve delovni odnošaji manjših kategorij in tistih, katere je bilo težko imeti v evidenci zaradi tega, ker imajo sedež izven Ljubljane. V bližnji bodočnosti bo odsek storil vse, da bi se izvedlo tudi to delo.

Nato je govornik razložil mezdni položaj in dejal: Odsek industrijskega delavstva je dajal s svojimi predlogi in pobudami vso pomoč pokrajinski delavski zvezi pri vseh nastopih za izpopolnitev zakonskih uredb, ki se tičejo določevanja in obdavčbe mezd, posredovanja za delo, omiljenja posledic blokade in povračila mezd delavcem, ki so brez lastne krivde izostali od dela. Prvo leto odsekovega delovanja je bilo posvečeno tudi ureditvi sindikatov in ureditvi kolektivnih delovnih pogodb. Vsa vprašanja, tičoča se organizacije in mezd, so prišla v razpravo na sejah, sestankih in zborovanjih in sicer na 32 zborih, 134 sestankih članov in na 141 sejah.

Te številke dokazujejo, kako tesni so bili stiki z delavci, kateri so razumeli potrebo delovanja Pokrajinske delavske zveze v njihovo korist. Ugodni uspehi se vidijo tako na organizaciji sami (število odsekovih članov v mnogih primerih presega celotno število članov vseh bivših strokovnih organizacij na tistem ozemlju), kakor tudi po socialni zaščiti, ki je razvidna iz števila sklenjenih kolektivnih pogodb.

Poročilo predsednika odseka poljedelskih delavcev

Poljedelski delavci so bili doslej izločeni od ugodnosti zakonodaje, nanašajoče se na socialno varstvo delavstva in na njihovo socialno zavarovanje. Zato niso imeli možnosti, da bi si ustanovili trdno sindikalno organizacijo in mogli tako sklepati kolektivne pogodbe. Zaradi posebnega položaja, v katerem so bili poljedelski delavci v preteklosti zavoljo zanemarjenega socialnega in sindikalnega položaja, se je odsek znašel pred zelo obsežnimi in težkimi nalogami. Potrebno je bilo organizirati kmetijske delavce, ki doslej sploh niso poznali sindikalne organizacije; potrebno je bilo urediti tudi njihove delovne odnošaje s kolektivnimi delovnimi pogodbami, končno je bilo treba razteg niti tudi na Ljubljansko pokrajino zakonodajo o socialnem varstvu in socialnem zavarovanju.

Število včlanjenega delavstva. Število delavcev, ki jih zastopa odsek poljedelskega delavstva, je precej veliko. V pokrajini je okrog 9000 hlapcev in dekel. Poleg tega je okrog 20.000 oseb, katerih glavni dohodek je zaslužek pri raznih kmetijskih, gozdnih in vinogradniških delih. Delovni odnošaji delavcev, ki spadajo v to kategorijo, so zelo različni in nejasni zavoljo tega, ker imajo večinoma majhne kose zemlje, ki jim navidezno dajejo naziv zemljiških lastnikov.

Število sindikatov. Pogoji, pod katerimi se je naš odsek lotil organiziranja poljedelskih delavcev, so bili izredno težavni. Omenjam, da so postali štirje sindikalni voditelji našega odseka žrtve svoje vneme in svoje predanosti delu za našo organizacijo. Navzlic temu je bila v glavnem organizacija našega odseka pravočasno izvedena.

Odsek ima štiri sindikate, torej celotno število, kolikor jih je predvidel organizacijski osnutek, izvzemši kmetijske nameščence kakor tudi 13 občinskih sindikatov s 557 člani.

Odsekovni predlogi. Res je, da naš odsek še ni mogel doslej doseči občutnejših dobrin v korist poljedelskih delavcev. Pa vendar je storil vse, da bi pripravil bodoče socialne reforme, ki naj bi se uveljavile za Ljubljansko pokrajino. Naš odsek je razen tega sestavil tudi obrazce kolektivnih pogodb za kmetijske delavce, za lesne delavce in za vrtnarje. Razen tega je odsek izdelal predloge za sledeče zakonske ureditve:

1. Za sodelovanje občin pri sestavljanju seznamov poljedelskih delavcev in za uvedbo občinskih razsodišč za poljedelske delavce. Zadevna uredba naj bi uredila pogoje kolektivnih pogodb za kategorizirane delavce. 2. Za uvedbo nezgodnostnega zavarovanja za kmetovalce in poljedelske delavce. 3 Za priznanje družinskih doklad za poljedelske delavce. 4. Za izvedbo bolniškega in starostnega zavarovanja za poljedelsko delavstvo.

Potem je govornik omenil vse težkoče, ki se pojavljajo pri širjenju organizacije v pokrajini in načel vprašanje delovnih pogodb, nezgodnostnega zavarovanja, družinskih doklad in socialnega zavarovanja, torej vprašanj, ki bodo postopno rešena, kakor je bil govornik zatrdil na zasedanju katerega se je udeležil tudi Visoki komisar.

Poročilo odseka kreditnih in zavarovalnih delavcev

V novih razmerah je položaj kreditnih in zavarovalnih zavodov, hranilnic ter socialnih zavodov, ki so njih uslužbenci zastopani v odseku industrijskih delavcev, grozi, da bo postal nad vse resen.

Večji del delavcev te kategorije je bil v nevarnosti, da bo odpuščen. Treba se je pa zahvaliti intervenciji Visokega komisarja ter njegovemu sklicevanju na čut razumevanja pri teh podjetjih ter deloma tudi naporom od naše strani, da so se mogli rešiti ti delavci od najhujših posledic, ki jih je treba pripisati novim razmeram.

Skupno število zatsopanih delavcev v našem odseku šteje 1365.

Kakor je določeno po organizatornem načrtu Zveze, so delavci včlanjeni v štiri kreditne sindikate, in sicer za hranilnice, zavarovalnice ter za socialne zavode.

Naš odsek je imel nalogo, da je včlanil tudi delavce pri kreditnih zadrugah. Ker pa je razvidno, da je finančni položaj kreditnih zadrug precej drugačen in da so te zadruge raztresene po vsem ozemlju pokrajine, se je naš odsek znašel pred silno težko organizatorno nalogo.

Skupno število v odsek včlanjenih delavcev šteje 384 oziroma 27.8% vseh zastopanih.

Odsek kreditnih in zavarovalnih podjetij je sklenil več kolektivnih delavnih pogodb tako: za delavce pri kreditnih zavodih, za delavce pri zavarovalnih podjetjih ter za uslužbence treh glavnih hranilnic v Ljubljani. S tem se je izboljšal gospodarski položaj zainteresiranih uslužbencev.

Niso še disciplinirani delavni odnosi zadružnih uslužbencev.

Delovni odnosi uslužbenstva pri socialnih zavodih so disciplinirani z organičnimi pravilniki.

Načrti za leto 1943.

V letu 1943 bo odsek skušal izvršiti vse, kar še ni izvršeno v smislu gornjih izvedb, to je: organizirati predvsem delavce v kreditnih zadrugah ter zboljšati njih delovne pogoje, ter razviti podporno akcijo. Zlasti bo odsek obračal skrb uslužbenstu socialnih zavodov.

Zaključek.

Ko podajamo to poročilo Visokemu komisarju, poročilo o delavnosti, ki jo je dosedaj razvil naš odsek in ko z veseljem ugotavljamo, da naše delo ni ostalo brez dobrih učinkov, si dovoljuje izraziti Visokemu komisarju našo največjo hvaležnost za dobrohotno pomoč v vsaki priliki.

Sprememba tarife za poštno-čekovni promet

Sledeče postavke tarife za poštno-čekovni promet Poštne hranilnice se spreminjajo takole:

1. pristojbina za manipulacijo 0.20 lire;
2. pristojbina za prenos poštnih nakaznic na poštni čekovni račun 0.40 lire;
3. pristojbina za pogojno izplačilo 0.40 lire;
4. pristojbina za pisanje nakaznice 0.40 lire.

Kakor v kriminalnih romanih...

Vnebovpijoči partizanski zločini: 71 letna starka in siromašen delavec živa pokopana — 67 letna slaboumna starka in 45 letna jetična žena zverinsko zaklani

Dne 17. novembra prejšnjega leta je odšla k Sv. Duhu na Polževo večja skupina domačinov iz Stične in okoliških vasi, da bi izkopali trupli 71 letne **Francke Žnidaršič** in njene 67 letne sestre **Julke Žnidaršič**, p. d. Bučarjevi iz Gornje vasi št. 2 pri Stični, ki ju je drhal pijanih partizanov odgnala 27. avgusta p. l. v hosto in ju ubila v Jakobčkovi dolini (gozdna kotlina pri Sv. Duhu, katere lastnik je Habjan Martin iz Nove vasi št. 3). Ob tej priliki je bil najden in izkopan tudi grob dveh drugih partizanskih žrtev: delavca **Antona Hribarja** in njegove žene **Alojzije Hribar** iz Mevc št. 1, občina Krka.

Nad 30 verodostojnih prič je ugotovilo dejanski stan, da sta bila Francka Žnidaršič in Anton Hribar živa zakopana, Julka Žnidaršič in Alojzija Hribar, ki je bila v zadnjem štadiju tuberkuloze, pa zaklani z nožem v hrbet.

Uradni zapiski o poškodbah in vzrokih smrti

Ekshumacija trupel pok. sester **Francke** in **Julke Žnidaršič** iz Gorenje vasi št. 2. občina Stična, ter trupel **Antona Hribarja** in njegove žene **Alojzije** iz Mevc št. 1, občina Krka, je bila 17. novembra 1942 okoli 9 dopoldne pri Sv. Duhu na Polževem.

Trupla so bila izkopana v Jakobčkovi dolini, ki leži približno 300 m zapadno od cerkve sv. Duha. Kot priče so bili prisotni: zdravnik **dr. Gregor Fedran**, Hudo št. 13, pater **Maver Grebenc** iz Stične, **neki časnikar** iz Ljubljane, nečakinja **Terezija Žnidaršič** iz Gorenje vasi, **13 članov vaške straže** iz Stične ter **16 domačinov** iz okoliških vasi.

Prvi grob na spodnji strani, globok 90 cm, na zgornji strani pa 50 cm. V njem sta ležali dve trupli, v katerih je nečakinja Terezija spoznala teti Julko in Francko Žnidaršič. Zgornje truplo, čokato, oblečeno v modro rešetasto obleko, je ležalo na trebuhu v smeri proti jugozahodu. To je bilo truplo **Francke Žnidaršič.** Desna roka v kolku uprta, desna noga v kolenu močno upognjena nazaj. Leva noga iztegnjena, stopalo na znotraj izpodvito, močno uprto ob steno groba. Gole noge obute v čevlje. Truplo še dobro ohranjeno. Spredaj v zgornjem prsnem delu na desni strani okrvavljeno mesto **brez kake vidne rane.**

Truplo Julke Žnidaršič je ležalo v nasprotni smeri vznak, z glavo ob nogah sestre Francke. Leva roka iztegnjena ob telesu, desna roka upognjena v komolcu preko trupla. Truplo oblečeno v jopico križastega vzorca, krilo temnosivkasto. Čevlji na golih nogah. **Prva rana** zadaj desno, približno v višini 9. vretenca v srednji lopatični črti, 2 cm široka in 10 cm globoka. **Druga rana** 4 cm niže, zadana z ostrim predmetom, dobrih 15 cm globoka. **Tretja rana** na levi strani v višini pod levim rebrnim lokom, globoka 12 do 13 cm.

Julka Žnidaršič je verjetno podlegla poškodbam zaradi izkrvavitve. Njena sestra Francka je verjetno padla ozir. se je opotekla v jamo še živa, kar sklepam iz tipične drže in lege trupla.

Drugi grob v smeri severovzhodno proti jugozahodu je bil globok pribl. 80 cm. Tudi v tem grobu sta ležali dve trupli. Truplo **Antona Hribarja** je ležalo zgoraj na levi strani. Oblečeno v srajco, temnosivkasto modre hlače iz cajga in čevlje. Glava že močno v razpadu, truplo še dobro ohranjeno. Roke je imel Hribar v zapestju zvezane na hrbtu in sicer s telefonsko žico. V ustih je imel precejšnjo količino prsti, kar je zbujalo domnevo, da so mu bila usta zamašena. V bližini desne ključnice in pod njo večja štirioglatasta rdečkasto-modrikasta lisa. Zadaj v pokrajini križne kosti vidna podolgovata temnomodra lisa. Drugih vidnih znakov poškodb pregled ni ugotovil.

Na pol golo truplo **Alojzije Hribar** je ležalo na trebuhu. Noge v kolenih upognjene navzgor. Truplo srednje postave, **skrajno shujšano in izčrpano**, z veliko golšo. Na levi strani zadaj pribl. v zadnji lopatični črti in v višini 10. prsnega vretenca 5 cm visoka rana. Desno spredaj v spodnjem delu prsnega koša zevajoča rana, verjetno izstop bodljaja. Obleka na prsni strani močno okrvavljena, pod truplom mlaka krvi in okrvavljena zemlja.

Hribar Anton je bil v jamo verjetno vržen v omamljenem stanju. To sklepam iz tega, ker na truplu ni bilo opaziti in ugotoviti kake težke poškodbe. Žena Alojzija je umrla zaradi izkrvavitve.

Identiteto izkopanih trupel smo poleg zgoraj navedenih prič ugotovile tudi podpisane priče

Stična, 19. novembra 1942.

Dr. Gregor Fedran, zdravnik.

(Sledijo podpisi petih prič.)

•

Pri Sv. Duhu na Polževem, kjer so imeli partizani svoje taborišče in svojega uradnega krvnika Vinka Zajca, pd. Vencajza iz Osele pri Krki, je raztresenih mnogo drugih grobov, v katerih so pokopane partizanske žrtev — okoliški siromaki. Tako so partizanski blagovestniki reševali socialna vprašanja najbednejših med bednimi!

Uradni zapisnik o izkopu zgornjih štirih trupel se hrani v treh izvodih na treh različnih krajih. Razen podpisanih prič, katerih imena so poštenim ljudem vsak čas na razpolago (partizanskim krvolokom seveda ne!), je živih še nadaljnjih 24 prič, ki so bile pri izkopu trupel in so si na podlagi vsega, kar so videle in slišale, lahko rekonstruirale strahotno justifikacijo. Partizanski rablji so slaboumno starko Julko Žnidaršič vrgli na tla, da je bila z obrazom obrnjena proti zemlji, in jo začeli klati z nožem. Sestra Francka, ki je morala vse to gledati, se jim je hotela iztrgati iz rok, zverinski rablji pa so jo sunili v jamo na zaklano sestro ter jo živo zakopali... Približno enako so »likvidirali« Antona Hribarja in njegovo ženo. Alojzijo Hrbar, ki je bila v **zadnjem štadiju tuberkuloze**, so zabodli z nožem v hrbet, možu Antonu, ki se je upiral, so zamašili usta s prstjo in zvezali roke na hrbtu ter ga vrgli živega ali od udarcev omamljenega pahnili na mrtvo ženo v jamo... Vseh 31 prič se je moglo prepričati, da nista imela ne Francka Žnidaršič ne Anton Hribar nobene rane. Podplutbe na njunem telesu izvirajo od surovih sunkov in udarcev, ki sta jih morale pretrpeti, ko so ju partizanski klavci gnali na morišče.

Vsi partizanski umori po slovenski zemlji so dokazani s številnimi pričami! Pišemo o žrtvah, za katere s 100% zanesljivostjo vemo: **katerega dne in vpričo katerih ljudi so bile od partizanov odvedene, od partizanov ubite, od partizanov zakopane.** Grmada dokazov za vse te zločine raste do neba. Prišel bo čas, ko bo tudi ona plast ljubljanske inteligence, ki še zmerom simpatizira z OF, osramočena stala pred goro dokazov, pred množico prič! Te priče bodo povzdignile svoj glas in z neizprosno odločnostjo izpovedale, kar jim na srcu leži. **Na tisoče, na desettisoče prič bo govorilo in izreklo svojo obsodbo!**

Tem roparskim, požigalnim in morilnim tolpam bi bil seznam prič več kot dobrodošel! Pričo za pričo bi s svojim krvniškim orožjem prisilili k molku, zakaj resnice se boje kot hudič križa... V našem interesu je, da te priče **žive** dočakajo dan, ko bomo delali skupen obračun. Sodba bo trda, toda pravična. Tudi ljubljanska zara gospoda bo morala takrat polagati račune!

Delitev racioniranih živil v februarju

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Meseca februarja 1943-XXI bodo dobili potrošniki sledeča racionirana živila:

1. **na navadno živilsko nakaznico** (za vse potrošnike) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke, 1800 gr riža, 200 gr testenin, 500 gr sladkorja, 100 gr svinjskih maščob, 200 gr masla, 1 del olja, 100 gr mila, 200 gr fižola na odrezek A (samo na ljubljanske živilske nakaznice — izvzeti so zalogarji), 600 gr soli na odrezek B;

2. **na dodatno živilsko nakaznico SD I** (za ročne delavce) dnevno 150 gr kruha ali 130 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke;

3. **na dodatno živilsko nakaznico SD I+II** (za težke delavce) skupno: dnevno 250 gr kruha ali 217 gr krušne moke ali 375 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr testenin;

4. **na dodatno živilsko nakaznico SD I+II+III** (za najtežje delavce) skupno: dnevno 350 gr kruha ali 300 gr krušne moke ali 525 gr koruzne moke, 500 gr riža, 100 gr testenin;

5. **na dodatno živilsko nakaznico GM-a** (za otroke do 3 let) 900 gr riža, 100 gr testenin, 500 gramov sladkorja, 750 gr marmelade na odrezek »7«;

6. **na dodatno nakaznico GM-b** (za otroke od 3 do 9 let) 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek »20«;

7. **na dodatno nakaznico GM-c** (za mladino od 9 do 18 let) 100 gr sladkorja, 1000 gr marmelade na odrezek »VII«, dnevno 50 gr kruha ali 42 gr krušne moke ali 75 gr koruzne moke;

8. **na dodatno bolniško nakaznico za kruh** dnevno 100 gr kruha ali 83 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

KULTURNI OBZORNIK

F. Lehar: »Zemlja smehljaja«

Med novejšimi operetnimi skladatelji zavzema F. Lehár eno najbolj vidnih mest. Njegova dela niso omembe vredna samo zaradi njih velikega števila, ampak tudi zaradi razširjenosti in priljubljenosti, katere so pri operetni publiki deležna. Po večini so to resna dela, ki segajo skoraj na področje opernih tvorb, zato jih tudi resni glasbeniki z upoštevajem jemljejo na znanje; dejanje samo ni plehko, kot je to slučaj pri mnogih operetah, pa tudi glasba stremi za višjimi cilji. Ima pa Lehár tudi sicer spretno roko, da zna svoja dela napraviti vabljiva za občinstvo, ki ljubi na odru razkošno opremo, eksotične plese in druge, bolj v zunanjost nagibajoče učinke v dejanju in glasbi.

Vse te in še mnoge druge, čustveno stran človeškega doživljanja zadevajoče poteze nosi tudi Lehárjeva opereta »Zemlja smehljaja«, mnogim poslušalcem znana še po izvedbi v ljubljanski operi pred leti, premnogim pa tudi iz kina v odlični zasedbi z Richardom Tauberjem. Prav je storila operna uprava, da jo je letos dala ponovno na spored. S tem je storila uslugo mnogim obiskovalcem opernega gledališča, ki si poleg, rekel bi: abstraktne zatopljenosti v čisto glasbo želijo še obilnejšega ugodja za oči in ušesa.

Predolga je vrsta vseh sodelujočih, da bi mogli njih nastop primerno označiti in oceniti, zato omenimo samo najvidnejše. Mlejnikova je bila kot hči grofa Lichtenfelsa (Anžlovar) pevsko zelo dobra; igralsko je bolj ugajala na mestih, kjer pride do veljave živahnejši, razposajen, igriv temperament; manj resnična se je zdela tam, kjer posega v njeno življenje tragična usoda, ki bi jo moral tudi poslušalec podoživljati. Njen glavni soigralec je bil D. Čuden. Glasovno je skoraj še bolj ugajal kot v »Traviati«, v kolikor niso nekatera mesta za njegov glas razmeroma nizko pisana. Kar se igranja tiče, bi pa sodil, obratno kot pri Mlejnikovi, da so pri njem tragična mesta bolj pristno doživeta kot ona lahkotnejšega značaja. Loro je igrala Japljeva. M. Sancin in Barbičeva sta imela vlogi, brez katerih bi v tej resno zasnovani operet pogrešali potrebnega sproščenja. Posebnost je bil nastop C. Debevca, ki je kot zastopnik starih kitajskih tradicij s svojo hladno, ledeno besedo hromil polet mladih zaljubljencev. Poleg imenovanih so tudi igralci manjših vlog poskrbeli za uspeh dela. K njim lahko štejemo tudi soloplesalce (Bravničarjeva, Japljeva, Remškarjeva, Pogačar) in baletni zbor.

Dirigiral je Simoniti. Orkester je dobro zvenel; tudi številna eksotično pobarvana mesta so bila dobro zadeta. Režijo in plesne točke je oskrbel Golovin, ki se je v obeh panogah prepričljivo vživel v tuje in dokaj nenavadno okolje; zlasti v plesih smo videli marsikako novo domislico. Če omenimo še, da je napravila načrte za kostume J. Vilfanova, cvetlični aranžma pa oskrbela tvrdka Pavel Šimenc (za oboje je bilo treba živahne, domiselnosti polne iznajdljivosti), potem smo nekako omenili vse, kar je pripomoglo k uspehu predstave. M. T.

Jubilejna predstava v Operi

Pred nekaj dnevi je slavila naša opera svojevrstno slavnost: Verdijeva »Traviata« je doživela svojo stoto uprizoritev na ljubljanskem odru. Vsekakor je to število predstav, ki ga je deležno malokatero delo, značilno za kakovost imenovane opere, obenem pa po njem lahko merimo tudi razpoloženje in sprejemljivost občinstva, po katerem se koncem koncev število predstav ravna. Značilno je, da je »Traviata« dosegla baš v letošnji sezoni najvišje število predstav, do zdaj celih 21. Temu rekordu se približajo uprizoritve v sezoni 1933/34 s 17 predstavami; na tretjem mestu stoji sezona 1924/25 z 12 predstavami; od te sezone dalje tudi štejemo uprizoritve, ki so letos dosegle število sto.

Med umetniki, ki so v tem razdobju nastopali v »Traviati«, dobimo mnoga sloveča imena. Izmed njih omenim samo naslednja: Vesel-Pola, Sovilski, Popov, Gajeva, Kovač, Gjungjenac, Gostič, Janko. Zadnji je poleg Vidalijeve in Čudna, ki je najnovejša pridobitev naše opere, sodeloval tudi pri jubilejni predstavi.

Od dirigentov omenim Neffata, Štritofa in Žebreta; režirali so pa Sevastjanov, Bučar, Kreft in Debevec.

Jubilejna predstava je pokazala, da ni »Traviata« kljub številnim uprizoritvam na svoji privlačnosti nič zgubila; nasprotno: prisrčne ovacije, darila, razkošna oprema odra, ki je bil ves v cvetju (za okusen cvetlični aranžma je poskrbela cvetličarna Herzmanski): vse to je dalo slutiti, da ta jubilej verjetno ni bil zadnji. Delo, ki zajame poslušalca tako po svoji glasbi kot po čuvstveno zgrajenem dejanju, zasluži v polni meri pozornost, ki mu jo občinstvo izkazuje. M. T.

Sedmi simfonični koncert

Ponedeljkov simfonični koncert je stal pretežno v znamenju ponovitve nekaterih najpriljubljenejših točk, izbranih iz sporedov dosedanjih koncertov. Tako sta bila nova prav za prav samo Rossinijeva uvertura k operi Viljem Tell in Dvořakov Slovanski ples, dočim smo Čajkovskega violinski koncert v d-duru, Schubertov h-mol simfonijo ter Adamičev Potrkan ples v tej sezoni že slišali. S temi ponovitvami je bilo, kot je pokazal obisk, občinstvu ustreženo. Prepričani smo, da tudi vodstvo koncertov ni dalo teh točk ponovno na spored iz zadrege, ampak iz prepričanja, da poslušalec šele po večkratnem poslušanju dojame vso lepoto, skrito v kakem delu. Večkrat doživimo, da koncertanti črtajo iz svojega sporeda to ali ono točko, najrajši domačega avtorja, z motivacijo, da je bila pred toliko in toliko leti že izvajana. Tako vloži skladatelj svoj čas in trud v delo, ki jih, če ima srečo, v svojem življenju morda enkrat samkrat sliši. Tem manj jih more poznati poslušalec. Težko je potem govoriti o glasbeni tradiciji ali o sistematični glasbeni vzgoji, ki jo je mogoče pospeševati le na ta način, da se seznani občinstvo z važnejšimi deli tudi v podrobnostih, kar je pa po enkratnem površnem slišanju težko doseči. Misli, ki prihajajo poslušalcu nehote ob tem koncertu, bi mogli še globlje razpresti in opozoriti na nekatere nedostatke v našem glasbenem življenju.

Rossinijeva uvertura k Viljemu Tellu je duhovito delo, bodisi po iznajdljivosti, kjer slika dogodke iz narave, ali v instrumentaciji. Uvod, v katerem nastopijo samo čelisti, je prav dobro zvenel; omenim zlasti dovršeno igro solista Šedlbauerja. Violinist A. Dermelj je odigral iz Čajkovskega koncerta v d-duru prvi stavek. Celoten koncert je igral na enem prejšnjih koncertov. Poleg virtuozne tehnike ima topel, izredno čist ton, probojen tudi v večji dvorani. Občinstvo je kot vedno, tudi to pot simpatično sprejelo Schubertovo simfonijo v h-molu. — V Dvořakovem plesu št. 16 se menjavajo napevi čuvstvenega značaja z bolj razigranimi. Orkester jih je dobro podal. Za zaključek so zaigrali še Adamičev Potrkan ples.

Koncert je vodil Drago M. Šijanec večinoma na pamet. Orkester je dobro reagiral na njegove kretnje in je bil veren vršilec njegovih intencij. Tudi je bil pri Čajkovskega violinskem koncertu v pravem razmerju do solista.

M. T.

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 4. februarja: Andrej Korsina, škof; Raban Maurus, škof; Evtihij, mučenec,

Petek, 5. februarja: Agata, devica in mučenica; Germin in Albuin, škof.

Lunina sprememba 5. februarja: Mlaj ob 0.20. Herschel napoveduje mrzlo vreme.

Osebne novice

= **Na svečnico sta se poročila** v cerkvi sv. Petra g. inž. **Ljubo Pogačnik** in dipl. iur. gdč. **Oliva Hočevar**, hčerka gimn. ravnatelja v pok. Poročni obred je izvršil g. župnik **Košmerlj**, ob navzočnosti prič g. ravnatelja **Kuno Hočevarja** in g. primarija dr. **Jos. Pogačnika**. Mnogo sreče na novi življenjski poti!

= **Poročila sta se** v nedeljo g. **Brankovič Branko**, poročnik biv. jug. vojske in gdč. **Seibitz Dora**, priv. uradnica v Ljubljani. Iskreno čestitamo!

PROGRAM
»NAŠE KNJIGE«
za leto 1943

Prvo polletje:

1. Exupéry: VETER, PESEK IN ZVEZDE
2. Jovkov: DOMAČIJA NA MEJI
3. Cronin: CITADELA
4. Budak: MUSINKA

Naročnina je L 180·— (6 obrokov po L 30·—)

Drugo polletje:

5. Salminen: KATRINA
6. Timmermans: KMEČKI PSALM
7. Cloete: KOLESA SE VRTIJO
8. Crivelli: ŽIVLJENJE RAFAELA SANTIJA

(Naročnino javimo kasneje)

ZALOŽBA »NAŠE KJIGE«
LJUDSKA KNJIGARNA
v Ljubljani — Pred škofijo 5

— **Vremenske posebnosti februarja.** Že dober teden vlada prav toplo in mestoma deževno vreme. Barometer je nizek. V ponedeljek ponoči je začelo deževati. Ombrometer je na svečnico zjutraj zaznamoval 14.8 mm dežja, v sredo zjutraj pa 65.2 mm, skupaj torej 80 mm dežja, ko je januarja v 7 dneh padlo le 39 mm padavin. Na svečnico je bila jutranja temperatura nekoliko nižja od ponedeljkove. Bilo je zjutraj +5.1° C, kar je izreden pojav, ko je bilo lani na svečnico —6° C. V sredo zjutraj pa je bilo zjutraj le +3.2° C. Izredno toplo je bilo v ponedeljek čez dan, ko je znašal temperaturni maksimum +9° C, na svečnico pa +7° C.

— **Novi oficij in maša svetega Leonarda** in papežev svetnikov se spet dobi v Mladinski založbi, Ljubljana, Stari trg 30.

— **Uprava kina Matice** obvešča cenj. občinstvo, da bosta do nadaljnega dva dnevna sporeda. Dnevno ob 14.30 je na sporedu film športno detektivske vsebine »Skrivnostna žena«. Dne ob 16.30, 18.30 se predvaja »Rumeni pekel« z Giachettijem, Marijo Tasnady in Pal Javorjem.

— **Možina Josip, oče osmih nepreskrbljenih otrok**, sam bolan, lepo prosi dobra srca pomoči v denarju, zlasti pa v obutvi in obleki. — Darove sprejema uprava »Slovenca«.

— **»Super« čaj** je tip pravega ruskega (kolonijalnega) čaja.

— **Svojeglavček v frančiškanski dvorani.** Na frančiškanskem odru je v letošnji gledališki sezoni opaziti več razgibanosti nego prejšnja leta, ko so igrali večinoma priložnostne igrice. Frančiškanska prosveta si mnogo prizadeva, da bi se dvignila nad običajne uspehe diletantov. Treba ji je še dobre strokovne roke, pa bo kmalu vzgojila krog prav dobrih igralcev. V nedeljo so se predstavili z novo komedijo »Svojeglavček«. Dejanje se odigrava v planini pred turistovsko kočo. Tone, postaven fant iz doline, gorski vodnik, vodi tod mimo turiste in pridno obiskuje Polonco, svoje trmasto dekle, ki je tu gori doma. Nekoč pripelje s seboj nekega trgovca, komičnega žida, ki se takoj vname za Tonetovo dekle. Po neštetih zapletljajih se vse ugodno reši in zaključi. — Delo prav gotovo nima nikake literarne vrednosti. Pač pa ima mnogo besedne in situacijske komike, ki najde hiter odziv pri občinstvu. Prireditelji so imeli gotovo namen, da nudijo publiki prijetno in lahko zabavo, kar jim je popolnoma uspelo. Igralci so bili prav na mestu in so s svojim govorom in petjem res ustvarili okolje, da smo se res čutili v planini in prosteje zadihali. Mnogo vedrine sta prinesla na oder Tone in Polonca, pa energična Cila in umerjeni Potokar, trgovec Izak in hlapec Jože sta pa menjaje zabavala publiko, da ves večer ni prišla iz smeha. Prav ugajale so pevske točke, ki bi pa potrebovale še nekaj vaj. Scena po načrtu g. Jelonika in izdelavi g. Struklja je prav mnogo doprinesla k uspeli prireditvi.

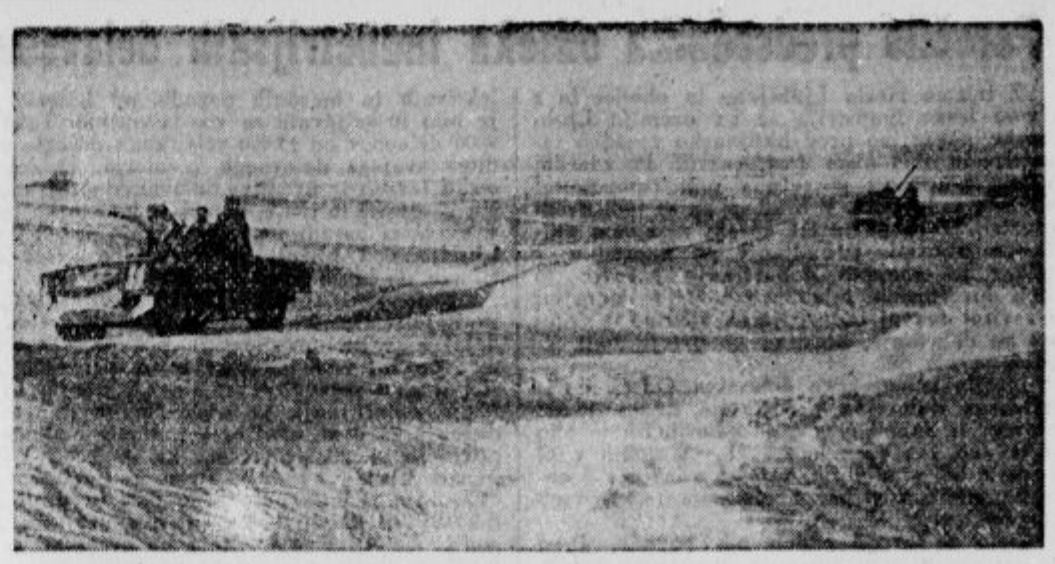

Motorna oklepna vozila italijanskih izvidnic v libijskem delu saharske puščave.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Šole se bodo zopet odprle. Da se prihrani kurivo, so šolske oblasti tisti teden pred božičnimi prazniki zaprle za nekaj zimskih tednov vse šole v državi. S 16. februarjem bodo te od vojnih razmer izsiljene počitnice prenehale in se bo po vseh šolah zopet začel redni pouk.

Z Gorenjskega

Preddvor. Prejšnji teden je bilo v Preddvoru v strankinem domu zborovanje. Staršem in mladini je govoril okrožni šolski vodja Lilling o Hitlerjevi mladini in njeni službi na kmetih v stari Koroški. Tudi godalni orkester Kraft durch Freude iz Kranja je prišel gostovat v Preddvor in žel veliko priznanje domačinov. 13. februarja je zopet napovedan tak koncert v Preddvoru. Tedaj bo tudi govoril okrožni vodja Lilling o biološki podlagi narodno socialistične stranke.

Huda nesreča. 22. januarja popoldne sta podirali Frančiška Gregorin in njena hčerka Frančiška iz Trzina staro opekarno. Splezali sta na streho in skušali odtrgati ostrešje, pa se je pod njima podrla streha. Pri padcu sta se hudo potolkli in so ju prepeljali v bolnišnico na Golniku.

Smrtna kosa. V Šmartnem pod Šmarno goro je umrl za angino slikarski mojster Ludvik Zajc. Zbolel je in umrl je istega dne. Zapušča vdovo in tri otroke. — Na Bledu je umrl 82 letni kajžar Ivan Legat, ki je 36 let zvesto sodeloval pri gasilcih. — V Dolu je umrl klobučar Anton Mejač, star 91 let. Prav tam je umrl 72 letni posestnik in bivši krovec Anton Loboda, oče tamkajšnjega občinskega tajnika.

Poroke. V kranjskem okrožju so se poročili: Anton Černivc in Marija Bezlaj, oba iz Medvod; Ivan Kopač in Ana Mlakar, oba iz Žirov; Ivan Kržišnik in Marjana Gladek, oba iz Žirov; Fr. Jereb in Ivana Jesenko, oba iz Nove vasi; Ludvik Lotrič in Frančiška Potočnik, oba iz Lajš v občini Selca; Jožef Mlakar in Frančiška Torker, oba iz Volaka iz občine Trata; Avgust Založnik iz Goričan pri Medvodah in Bronislava Bizant iz Preske; Bogoljub Osredkar iz Bodovelj pri Škofji Loki in Cita Strnišar iz Suhe pri Škofji Loki; Andrej Ogriz iz Orehka v občini Mavčiče in Vida Govec od istotam; Franc Debevec z Orehka v občini Mavčiče in Marija Hafner iz Srednjih Bitenj v občini Žabnica; Franc Hafner in Ljudmila Petrin, oba iz Virmaš pri Škofji Loki; Jožef Jenko in Katarina Guzelj, oba iz Godešičev; Anton Šink iz Puštala pri Škofiji Loki in Regina Arčon iz Svetja v občini Medvode; Alojz Bolha in Angela Grošelj, oba iz Poženika v občini Cerklje; Fr. Klemenc iz Šmatrtna v občini Cerklje in Angela Delovec iz Sv. Ambroža v obč. Cerklje; Pavel Eržen in Frančiška Jurjetič, oba iz Žirovskega vrha; Franc Skvarča in Kristina Dolinar, oba iz Lučne; Peter Triler iz Virmaš in Frančiška Zaletel, oba iz Šmartna pod Šmarno goro; Viktor Ivan Rasnik iz Broda pri Št. Vidu in Frančiška Cedilnik iz Šmartna pod Šmarno goro; Anton Kvaternik in Frančiška Kalan, oba iz Puštala pri Škofji Loki; Stanislav Burger iz Vaš pri Medvodah in Frančiška Kavčič iz Preske; Valentin Koder iz Beljaka na Koroškem in Kristina Fröhlich iz Zgornje Sorice; Kamber Ramadanovič in Alojzija Osovnikar, oba iz Šk. Loke; Ludvik Bogataj in Marija Turk, oba iz Nove vasi v občini Žiri; Jakob Miklavčič in Marija Oblak, oba iz Lučne v občini Žiri.

S Spodnjega Štajerskega

Mariborski muzej odprt. Zadnjega januarja je bil slovesno odprt arheološki in narodopisni oddelek mariborskega muzeja, ki je dobil svoje prostore v mariborskem gradu. Razstavni prostori imajo izvrstno svetlobo z dveh strani, pred razstavnimi prostori pa je obsežna garderoba. Muzej je uredil vodja muzeja Fr. Baš. Arheološki oddelek ima lepe najdbe iz mlajše kamene dobe, zlasti so zanimive žale iz grobov. Posebnost so tudi ostanki bronastih izdelkov, sekir, sulic in podobnega, ki so jih našli na mestu nekdanje livarne za bron na Pohorju. Rimska steklenina in druge najdbe iz rimske dobe zanimivo zaključujejo to zbirko. V narodopisni zbirki je posebno bogata zbirka starih oblek. Tako kažejo veliko obrtniško znanje krasne zimske suknje iz ovčjega krzna, lepo okrašene skrinje, lončarski izdelki, razni pasovi, med katerima sta prav posebno zanimiva pas voznika, ki je prevažal vino, in pas voznika, ki je prevažal kamenje iz Spodnje Štajerske do Madžarske. Iz gospodarskega življenja je zanimiv rovaš, ki je z zarezami označeval dninarjeve delovne dneve. Seveda ne manjka v tem oddelku tudi najrazličnejših gospodarskih in gospodinjskih orodij, od sekire do kolovrata, lepi so tudi lončarski izdelki, zlasti svojska spodnještajerska črna lončevina. Svojske so končnice panjev, ki jih je profesor Baš zbral v Dravski dolini, bogata je dalje zbirka slik na steklu. V tem oddelku sta priključeni tudi dve popolnoma opremljeni kmečki sobi. Prva kaže hišo viničarja, druga pa hišo — stanovanjsko sobo — bogatega kmeta v Podravju.

Polaganje vencev na grobeh v Mariboru. V proslavo desete obletnice prevzema oblasti po nac.-soc. stranki so bili položeni venci na vseh pokopališčih v Mariboru in tudi ob spomeniku nekdanjega mariborskega 47. p. p. Vence so polagali zastopniki štajerske domovinske zveze, zastopniki oboroženе sile in policije, ki so se vsi še posebej spomnili v zadnjem času padlih tovarišev. Na pokopališču v Pobrežju je bila postavljena častna četa z godbo in je tam položil ob grobovih padlih venec tudi okrožni vodja Michel Strobl. Tudi na pokopališčih v Studencih in Radvanju so bili položeni venci.

Mesečni spored predavanj za ljudsko prosveto v Mariboru obsega, kakor poroča »Marburger Zeitung« 1. febr., naslednja, največ skioptična predavanja: dr. Otmar Endres: O umetnosti gledanja — 1. febr.: dr. Karl Schalberger: Nemška obala — vrata v svet — 2. febr.; dr. Karl Schalberger: Nemški pogled proti jugovzhodu — 9. febr.; dr. Fritz Endres: Wilhelm Schäfer (recitacije njegovih pesmi) — 11. febr.; dr. Egon Bertl: Uvod v opero Tosca — 12. febr.; Willi Biörneby: Moj beg iz Anglije — 17. febr.; Karl Hanak Hammerl: Osnove nacionalsocializma — 18., 24. febr. in 4. marca; Richard Perše: Fotografiranje za začetnike — 19., 26. febr. in 5. marca; rektor Hermann Wedler: Mussolinijeva osebnost in delo — 22. febr. in 1. marca; dr. Hans Krieg: Ljudje, ki sem jih srečal v pustinji — 25. febr.

Ureditev zdravniških obiskov na domu. Vodja urada za ljudsko zdravje v mariborskem okrožju dr. Valter Doleček je odredil, da se uredijo obiski zdravnikov na domovih v Mariboru tako, da se preobremenjenim zdravnikom ne napravlja preveč dela. Zato in ker je treba varčevati s tekočimi pogonskimi sredstvi, je odredil, da morajo stranke, ki želijo, da bi k njim prišel zdravnik na dom, to sporočiti zdravniku najkasneje do enajstih dopoldne. V tem primeru bo mogoče popoldne zdravnikom obiske opraviti. Po enajsti uri naročeni obiski bodo opravljeni šele naslednji dan. Izvzeti so seveda tu primeri kakor porod in težke nesreče.

Podaljšan lov. Z odredbo državnega lovskega mojstra je bil podaljšan lov za vso tisto divjad, za katero se je začel druga leta lovopust 1. februarja. Podaljšanje velja do 28. februarja, ne velja pa za visoke gore.

Požrtvovalno delo trboveljskih žena. Veliki uspeh pri vkuhavanju sadja in zelenjave, ki so ga dosegle trboveljske žene ob lepem sodelovanju vse skupnosti dokazujejo najlepše naslednje številke: vsega skupaj so nakuhali v trboveljskem okrožju 3488 kg marmelade, dalje so vkuhali 66 kg zelenjave in posušili 170 kg sadja. Te količine so omogočile socialnemu skrbstvu, da je založilo otroške vrtce s tečnimi obroki.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 83-letni občinski upokojenec Urban Rozman, 73-letna zasebnica Terezija Papst roj. Marant, 76-letna dvorna žel. upok. Antonija Wusser roj. Skobl. — V Studencih je umrla 46-letna posestnica Terezija Rozina roj. Romih; v Spodnjem Radvanju 17-letna Marija Polanjšek; v Dogošah pri Mariboru 61-letna posestnica Marija Petek roj. Viher; v Velenju knjigovodja velenjskega rudnika Florijan Kavčič.

Iz Hrvaške

Novi italijanski konzulati v NDH. Italijanska vlada je pred kratkim odprla tri nove konzulate na področju NDH in to v Sarajevu, Banji Luki in Osijeku. Italijanski konzulat v Sarajevu vodi comm. Paolo Alberto Rossi, ki je pristojen za področje velikih žup Sana in Luka, Krbava in Psat, Pliva in Rama, Vrhbosna, Lašva in Glaž, Usora in Soli, konzulat v Banji Luki vodi cav. Uff. Gianni Scotti, v Osijeku pa dr. Oberto Fabiani.

Ambulanta Hrvatskega Rdečega križa v Sarajevu. Hrvatski Rdeči križ je s svojimi sredstvi uredil v Sarajevu ambulanto, v kateri je prostora za 150 bolnikov. Prav tako veliko ambulanto bo Hrvatski Rdeči križ kmalu odprl tudi v Zagrebu.

Prepoved prodaje alkohola pijanim osebam. Hrvatske policijske oblasti so s posebno okrožnico znova opozorile vse prizadete na veljavnost predpisov, po katerih je strogo prepovedano prodajati alkohol že vinjenim osebam. Policijske oblasti NDH napovedujejo zelo stroge kazni proti vsem tistim, ki se ne bi držali tozadevnih predpisov.

Stavbna akcija v Zagrebu. Kljub težavam, ki vladajo sedaj v gradbeni stroki, je bila stavbna akcija v Zagrebu lani še precej živahna. Tako je gradbeni urad zagrebške občine izdal stavbno dovoljenje za eno petnadstropno hišo, za štiri štirinadstropne, 6 trinadstropnih, 17 dvonadstropnih in 20 pritličnih hiš. Zatem za 2 tvornici, 4 obrtne poslovnice, 9 skladišč ter 30 uličnih ograj. Več že starih hiš so tekom lanskega leta v Zagrebu tudi popolnoma prenovili, na mnogih pa prizidali še po eno nadstropje. Povečanje avtomobilskega prometa se odraža tudi v potrebi po zgraditvi 13 novih garaž.

Proračun sarajevske občine. Po vsestranski razpravi je sarajevski občinski odbor sprejel proračun za sedaj veljavno proračunsko leto. Proračun predvideva 130,511.643 kun dohodkov in izdatkov.

Socialno skrbstvo vlade NDH. Zagrebško časopisje poroča, da je vlada NDH za izvajanje svojega načrta za poglobitev socialnega skrbstva dosedaj izdala nad eno milijardo kun.

Ustanovitev hrvatske filharmonične družbe v Osijeku. Skupina ljubiteljev glasbene umetnosti v Osijeku je pred kratkim ustanovila hrvatsko filharmonično družbo, ki bo nadaljevalo delo prejšnje tamošnje filharmonije, ki je pred leti razpadla.

K I N O
MATICA
D n e v n o
dvojni spored!

Dnevno ob **16·30** in **18·30** film iz življenja zdravnikov med domačini Tahitskega otočja. Ljubezenska drama v divji džungli! Izbrani gralci: **Giachetti, Pal Javor, O. Toso, Maria v. Tasnady**
RUMENI PEKEL
Dnevno ob **14·30** napeta detektivska zgodba z lepo **Anneliese Uhlig.**
Smučanje, jazz! **SKRIVNOSTNA ŽENA**

Drobna ljubljanska kronika

Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 5. febr. Popoldne od 4 do 5 skupna adoracijska ura nato premišljevanje. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.

V počastitev spomina na pok. gosp. Srečka Vodopivca je darovala g. svakinja 100 lir za slepce. Bog plačaj!

V počastitev spomina blagopok. računskega inšpektorja g. **Srečka Vodopivca** so darovali družina dr. **Zitko** 200 lir in ravnatelj g. **Bizjak Franc** 200 lir Vincencijevi konferenci sv. Cirila in Metoda za bežigrajske reveže. Bog plačaj!

Sindikat dentistov Ljubljanske pokrajine, Ljubljana, je naklonil Društvu slepih, Ljubljana, namesto venca na krsto blagopokojnega kolege dentista **Radovana Franja,** 300 lir. Iskrena hvala!

Ljubljana na svečnico. Bilo je pusto, čemerno in deževno vreme na svečnico, ko so bili druga leta ljudje navajeni na mraz in sneg, a letos so se morali zadovoljiti z nalivi in južnim vremenom. Po cerkvah je bilo blagoslavljanje sveč. Letos je pozneje kanilo od sveče kot od strehe. Od strehe pa so kapljale deževne kapljice, ne pa kapljice od ledenih sveč. Ljubljančani so se na svečnico najraje držali doma. Pri nekaterih družinah so vodili domače igre, drugod pa so se shajali na družinske pomenke. Javni lokali so bili dobro obiskani. Velikanski naval pa je bil k vsem prireditvam. Vsa ljubljanska kina so bila naravnost oblegana.

Vse gledališke predstave so bile rekordno obiskane. Tudi Rokodelski oder in frančiškanska dvorana sta se zadovoljno veselila izrednega obiska poslušalcev. Popoldne je v mestu vladalo vsakdanje poslovno življenje. Trgovine so bile odprte. Obrati so splošno delali. Popoldne je bil počitek. Trgovine so zaprli. Na Vodnikovem trgu so nekateri branjevci med hudim dežjem prodajali dopoldne, a so kmalu pospravili svoje blago.

Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaji pričnó 5. januarja. Desetprstna učna metoda. **Specialna strojepisna šola:** največja moderna strojepisnica, raznovrstni stroji. — Posebni tečaji tudi za knjigovodstvo, stenografijo, jezike itd. Zahtevajte prospekt: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Slavni čelist Anton Janigro bo koncertiral v veliki filharmonični dvorani v ponedeljek, dne 8. t. m. in bo izvajal dela naslednjih skladateljev: najprej tri krajše stvari iz klasične italijanske literature, ki so jih napisali Nardini, Sammartini in Guerrini nato Haydnov Koncert in Locatellijevo Sonato; četrti njegov nastop pa obsega zopet krajša dela, ki so jih napisali skladatelji: Brero, Ravel, Nin, Chopin in Dinicu. Na sporedu so dela, ki zahtevajo globoko občuteno igro, pa tudi izredno virtuoznost Janigro je velik umetnik na svojem instrumentu, zato opozarjamo na njegov koncert. Natančni spored bomo objavili jutri.

Kaj bi neki skuhale? To vprašanje ne bo potrebno, če boste kupili Domačo kuho Marije Remčeve, v kateri je vse polno receptov prav za današnje dni racionirane prehrane. Za malo denarja in s pičlimi sredstvi dobro in tečno kosilo, to je načelo Domače kuhe. Knjigo dobite v vsaki knjigarni.

Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje knjigovodstva, stenografije, strojepisja, jezikov itd. Novi tečaji pričnó 5. februarja. — Učnina zmerna. Zahtevajte prospekt: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.** Izbira predmetov po želji.

»Vihar v kozarcu«. Razdor med zaročencema, spor med prijatelji, dva se najdeta na sodniji in se imata rada — vse to se plete v odlični komediji, ki jo bo Rokodelski oder vprizoril **poslednjič v nedeljo ob 5 popoldne.** Preskrbite si za to nad vse zabavno komedijo vstopnice v predprodaji, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12/I desno

Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, teden uvoženo do 5 vagonov izredno lepe in zdrave cvetače.

Gledališče

DRAMA. Četrtek, 4. febr. ob 17.30: **»Zaljubljena žena«.** Red Četrtek. — Petek, 5. februarja ob 15: **»Kovarstvo in ljubezen«.** Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Sobota, 6. febr. ob 17.30 **»Veliki mož«.** Red A. — Nedelja, 7. febr ob 14: **»Peterčkove poslednje sanje«.** Mladinska igra. Zadnjikrat. Cene od 10 lir navzdol. Ob 17.30: **»Deseti brat«.** Izven. Cene od 15 lir navzdol.

OPERA. Četrtek, 4. febr. ob 17: **»Zemlja smehljaja«.** Opereta. Red B. — Petek, 5. februarja ob 17.30: **Veliki vokalni in instrumentalni koncert.** Izv. Cene od 24 lir navzd.

Spored vokalnega in instrumentalnega koncerta, ki bo v petek ob 17.30, je sledeč: Moč usode — uvertura, Puccini: Tosca — aria »Ko zvezde so sijale«, Thomas: Mignon — Li poznaš bajni kraj?, Giordano: Andre Chenier — Sovražnik domovino, Puccini: Butterfly — Daleč kraj obzorja, Bagnoli: Pesem op. 13, za tenor, Rossini: Seviljski brivec — kavatina, Bolto: Mefistofeles — V prošli noči, Saint Saens: Samson in Dalila — Ljubavni vzdih, Verdi: Rigoletto — duet, Bellini: Norma — uvertura, Ponchielli: Gioconda — Morje in zemlja, Donizetti: Favoritinja — O, moj Fernando, Verdi: Ples v maskah — Bil si ti, Cilea: Adriana Lecouvreur — Cvetice uboge, Puccini: La Boheme — Ledena je ročica, Catalani: Wally — Tedaj odhajam v daljo, Verdi: Othello — Credo, Bizet: Carmen — Habanera, Verdi: Rigoletto — kvartet. Sodelujejo: K. Vidalijeva, sopran; E. Karlovčeva, mezzosopran; Giuseppe Taddei, bariton; Giorgio

Pojasnilo. Nevšečnosti, ki je nastala glede začetka torkove predstave »Zemlja smehljaja«, je kriv nesporazum glede praznovanja svečnice. Občinstvo prosimo blagohotnega upoštevanja.

Opozorilo davčne uprave

Davčna uprava za mesto v Ljubljani ponovno opozarja vse davkoplačevalce, da je edino pravilen in veljaven način plačevanja davkov potom poštnih položnic oziroma neposredno pri blagajni davčne uprave. **Nedopustno pa je plačevanje davkov v roke davčnih izvrševalcev.**

Naznanila

ROKODELSKI ODER. V nedeljo ob 17: »Vihar v kozarcu«. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12/I desno.

FRANČIŠKANSKI ODER. Nedelja, dne 7. februarja ob 5 zabavna igra s petjem: »Svojeglavček«. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri blagajni frančiškanske dvorane.

RADIO. Četrtek, 4. februarja: 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Simfonična glasba — 13 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Prenos iz Nemčije — 14 Poročila v italijanščini — 14.10 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Glasba za godala — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Pesmi in napevi — 17.45 Pisana glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Operetna glasba — 20 Napoved časa. Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Prenos iz tržaškega gledališča: Giuseppe Verdi: »Marijino evetje«, opera v treh dejanjih Renca Bianchija. V odmorih: predavanje v slovenščini, zanimivosti v slovenščini. Po končani operi: poročila v ital.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Tržaška 48.

Poizvedovanja

Izgubil sem velik tulec svetlega sukanca od Vzajemne zavarovalnice po Miklošičevi cesti po levi strani do trimostja in prosim najditelja, naj ga odda v upravi Slovenca.

V vsako hišo »Slovenca«!

Nekaj za mlada srca

Mož z železno naličnico

Pariz je bil v vrtincu. Zmeraj je bilo kaj novega, kar je vzbujalo pozornost. Razkošni sprevodi, sijaj n advoru »sončnega kralja« Ludovika XIV. — vse to je ljudstvo venomer držalo na vrvici. V francoski prestolnici ni bilo dotlej še nikoli takega dvorskega razkošja. Si-

Pred vrati mrkega poslopja se je ustavila nosilnica, ki sta iz nje izstopila dva moška.

jaj vseh drugih vladarjev je obledel spričo tega »sonca«.

Toda v Parizu in krog njega niso bile same palače. Sredi mesta so se dvigali tudi sivi, s stolpi zavarovani zidovi bastije, francoske državne jetnišnice. Bilo je 18. septembra 1698 ob treh popoldne, ko se je pred vrati mrkega poslopja ustavila nosilnica z zavešenimi okni, ki so jo spremljali oboroženi jezdeci. Dva moška sta izstopila iz nje Obraz prvega je bil pokrit s črno žametasto naličnico, ki so bile pod njo skrite poteze obraza. Rožljaje so se zaprla težka, z železjem okovana vrata za njima. Eden teh tujcev je bil gospod Saint-Mars, novi guverner bastije, ki je pravkar nastopil svojo službo. Drugi pa, ki ga je privedel s seboj in je imel naličnico, je bil jetnik.

Novi guverner je dal poklicati svojega namestnika v bastiji, ki je imel seznam vseh jetnikov. Ukazal mu je, da naj uredi stolpno sobo za novega jetnika in naj jo opremi z dobrim pohištvom. Imena ni nobenega povedal in je želel, naj se vpiše prišlec brez imena v seznam. Po vsem tem se je dozdevalo, da je bil novi jetnik odličnega rodu.

Ni čudno, da so bili vsi silno radovedni, kdo bi bil ta jetnik, ki je imel zmeraj naličnico na obrazu.

V Parizu med ljudstvom in celo na kraljevskem dvoru so se pojavile vesti o skrivnostnem jetniku, čigar obraza ni smel nihče videti, niti ne guvernerjev namestnik, ki je vodil vso upravo in seznam jetnikov. Najbolj trapaste govorice so se razširile po metsu in po vsej deželi. Spočetka so vsi mislili, da je jetnik pesnik Moliére, nato so dejali, da je brškone brat kralja in celó to so si prišepetavali, da je »mož z naličnico« pravi kralj Ludvik XIV. Pojavili so se razni lističi, ki jih je ljudstvo kar strastno prebiralo. Vsakdo je bil prepričan, da ve za skrivnost in je pravilno poučen o človeku z naličnico.

Polagoma se je razvedelo, da je bil jetnik že več let zaprt na otoku Sainte Marguerite v Sredozemskem morju. Ondi je bival v stolpu, ki se je visoko dvigal tik morja, in zamreženo okno je bilo tako visoko nameščeno, da je mogel jetnik videti komaj košček neba. Nikoli ni smel kak paznik v celico, le skozi odprtino na stropu so mu spuščali hrano vanjo. Hrumenje valov, ki so pljuskali ob stolpu, je bil edini glas, ki ga je jetnik poslušal dan in noč. Najrazličnejše vesti so razširjali. Tako poroča Voltaire, da je mož z naličnico nekega dne z nožem napisal nekaj na srebrn krožnik in ga je vrgel ribiču skozi okno. Ribič je prinesel krožnik guvernerju, ki je strogo zasliševal ribiča, ali je prebral, kar je bilo na krožniku. Šele ko mu je ribič zatrdil, da sploh ni pismen, je bil izpuščen. Tako je ribiča rešila njegova neizobraženost. Nekateri pa so pripovedovali, da so zvedeli od nekega meniha, ki je bil videl, kako plava nekaj belega pod celico moža z naličnico«. Menih je tisto dvignil iz vode in je videl, da je bila srajca iz najtanjšega platna, ki je bila čez in čez popisana. Tudi menih je izročil srajco guvernerju, ki mu pa ni verjel, da ni ničesar prebral s srajce. In dejali so, da je tisti menih čez dva dni nenadoma umrl. Koliko je bilo resnice na teh bajkah, nihče ne ve, in ljudska domišljija je iz moža z žametasto naličnico naredila moža z železno naličnico. In kot tak živi skrivnostni jetnik dalje v zgodovini.

V zidovju bastije ni živel dolgo. Že 10. novembra l. 1703 so ga dobili mrtvega v celici, ne da bi bil poprej kaj bolan. Tedaj se je v seznamu jetnišnice tudi prvikrat pojavilo neko ime zanj in sicer je bil vpisan kot gospod de Marchiel in je bila zraven pripomba, da so plačali za pogreb 40 liber.

Šele čez več let nato, so nekateri odkrili, da je bil tisti skrivnostni jetnik zares v bastiji. Pravijo, da je bil protidržavni zločinec; grof Ercole Antonio Mattioli, prejšnji tajnik vojvode iz Mantue, ki ga je bil Ludvik XIV. vzel v službo kot ogleduha. A ko je Mattioli zvedel za načrt »sončnega kraljа«, da se hoče polastiti trdnjave Casal, ki je pripadala vojvodi iz Mantue, je izdal ta načrt vojvodi in je tako prekrižal namene Ludovika XIV. Po dolgem in brezuspešnem zasledovanju se je slednjič kraljevim vohunom le posrečilo izvabiti grofa na francosko ozemlje, kjer so ga prijeli in zaprli in je v bastiji tudi umrl, brškone nasilne smrti. To je skrivnost »moža z železno naličnico«.

Lovec na tjulenje in morski človek

(Škotska pravljica.)

Nekoč je nekje visoko na severu Škotske živel neki mož. Stanoval je v koči na morskem obrežju in je lovil tjulnje, katerih dragocene kože je prodajal. S tem si je služil vsakdanji kruh.

Ker je bil priden in spreten, je na ta način prišel do velikega premoženja. Ravno tam so namreč tjulnji prihajali na suho v velikem številu in se na pečinah v bližini njegove koče sončili. Prav nič ni bilo težko splaziti se k njim in jih usmrtiti.

Nekateri teh tjulnjev so bili večji od svojih tovarišev in obrežni prebivalci so šušljali, da to sploh niso morski psi, temveč da so to morski povodni mladeniči in povodne deklice, ki prihajajo iz svoje domovine v Oceanu in prevzamejo to posebno obliko zato, da morejo priplavati skozi vodo in dihati v našem zemeljskem zraku. Naš lovec na tjulnje pa se je temu pripovedovanju samo smejal in rekel, da se take tjulnje posebno izplača usmrtiti, kajti kože teh so tako velike, da dobi zanje prav posebno veliko denarja.

In tako se je nekega dne zgodilo, da je spet šel na lov ter odkril izredno velikega tjulnja. Zabodel ga je s svojim lovskim nožem; toda bodisi, da ga ni dovolj zadel ali da je bilo kako drugače — na vsak način je tjulenj glasno zakričal in z nožem v hrbtu zdrsnil s pečine v morje ter tam izginil.

Lovec se je zelo jezil na samega sebe, ker je bil tako neroden in je vrhu vsega prišel še ob svoj nož ter je precej pobit odšel proti domu h kosilu. Na poti pa je srečal nekega jezdeca, ki je bil tako velik in tako nenavaden, sedel pa je na tako ogromnem konju, da je lovec kar obstal in ga začudeno opazoval in ogledoval, kajti zelo rad bi bil izvedel, iz katere dežele tujec prihaja.

Tudi tuji mož se je ustavil, ga vprašal, kateri poklic izvršuje in ko je izvedel, da je lovec na tjulnje, je naročil veliko množino kož. Lovec je bil tega zelo vesel, kajti tako naročilo je zanj pomenilo velik zaslužek. Toda močno se mu je podaljšal obraz, ko je jezdec pristavil, da mu mora kože dostaviti že zvečer istega dne.

»Tega ne morem storiti,« je razočaran rekel, kajti tjulnji pridejo spet na pečine šele jutri zjutraj!«

»Jaz te lahko peljem na neki kraj,« je rekel tujec, »kjer so velikanske množice tjulnjev. Če hočeš, potem sedi za moj hrbet na konja in pojdi z menoj.«

Jezdila sta dalje kakor veter, dokler nista končno prišla na rob neke ogromne pečine, ki se je strmo končavala v morje. Tu je skrivnostni jezdec s potegljajem ustavil konja. »Stopi dol,« je kratko velel. Lovec je storil, kakor mu je ukazal, in ko je začutil pod seboj trdna tla, je previdno pogledal čez rob čeri, da bi videl, ali leže spodaj na kakšnih skalah tjulnji. Zelo se je začudil, ko sploh ni videl nobenih nadaljnjih skal, samo modro morje, ki je butalo ob vznožje te pečine.

»Kje so tjulnji, o katerih ste govorili?« je prestrašen vprašal in si sam pri sebi želel, da se ne bi nikoli podal v tako nepremišljeno dogodivščino.

Zdaj šele se je lovec preplašil, kajti slutil je, da ga čaka nekaj hudega, in na tako zapuščenem kraju je vedel, da je brezpomembno klicati na pomoč. In videti je bilo, da se bodo njegove zle slutnje uresničile, kajti v naslednjem trenutku mu je tujec položil roko na ramo, ga z glavo navzdol sunil dol in visoko je brizgnilo morje, ko se je potopil vanj.

Mislil je, da je prišla njegova poslednja ura in ni mogel razumeti, kako se more tako nedolžnemu človeku zgoditi kaj tako hudega. Toda, kako je osupnil, ko je opazil, da se je morala zgoditi z njim neka sprememba, kajti voda ga ni zadušila, čisto lahko je mogel dihati in on in njegov tovariš, ki je bil še vedno ob njegovi strani, sta se potopila na morsko dno gavno tako hitro, kot sta prej zletela skozi zrak.

Potapljala sta se vedno globlje in globlje, nihče ne ve, kako globoko, dokler nista končno stala pred velikanskimi vrati, ki so bila kakor iz rdečih koral in so bila vsa okrašena z morskimi školjkami. Sama so se odprla. Ko sta prišla skoznja, sta bila v veliki veži, katere stene so bile iz bisernice in iz rumenega in trdnega morskega peska. V veži pa je mrgolelo tjulnjev, in ko se je lovec obrnil k svojemu tovarišu, da bi ga vprašal, kaj vse to pomeni, je prestrašen videl, da se je tudi ta spremenil v morskega psa. Kdo pa popiše njegovo grozo, ko se je zagledal samega sebe v zrcalu na steni in videl, da ni več človek, temveč da se je spremenil v čudnega, dolgodlakega, rjavega morskega psa.

»O, gorje meni,« je rekel samemu sebi, »ta zvijačni tujec me je čisto brez krivde začaral, in v tej strašni preobrazbi bom zdaj moral ostati do konca svojega življenja!«

Od začetka ni nobeno od velikih bitij govorilo z njim. Iz nekega neznanega vzroka so bila vsa zelo potrta, hodila so po veži tiho semtertja in med seboj žalostno šepetala ali pa so se zamišljena vlegla na pesek in si s svojimi mehkimi plavuti vtirala debele solze.

Toda potem so ga opazili, tiho govorili drug z drugim in nenadoma je njegov vodnik izginil skozi neka vrata na koncu veže. Ko se je vrnil, je držal v roki velik nož.

»Si to že kdaj videl?« je vprašal in ga pokazal nesrečnemu lovcu na tjulnje, ki je spoznal svoj lastni lovski nož, s katerim je zjutraj zadel tjulnja in katerega je ranjena žival odnesla s seboj. Ob tem pogledu je lovec padel na tla in prosil milosti, kajti mislil je, da so stanovalci te votline jezni zaradi rane, ki jo je zadal njihovemu tovarišu. S pomočjo čara so ga dobili v svojo oblast, pripeljali v svoje podzemeljsko bivališče in zdaj ga bodo usmrtili, da se maščujejo nad njim.

Toda namesto tega so se zgnetli okrog njega in drgnili svoje mehke nosove ob njegovo kožo, da bi mu pokazali svojo naklonjenost, in ga prosili, naj se ne razburja, kajti ničesar se mu ne bo zgodilo; nasprotno, vse življenje ga bodo imeli radi, če bo le storil to, kar bodo od njega hoteli.

»Recite mi, kaj to je,« je odgovoril lovec, »in naredil bom, če mi je mogoče.« — »Pojdi za menoj,« je rekel njegov vodnik in šel z njim k vratom, skozi katera je izginil, ko je šel iskat nož. Lovec mu je sledil. In tam je v nekem manjšem prostoru našel velikega rjavega morskega psa, ki je ležal na stelji iz morske halоge in imel ob strani režečo rano.

»To je moj oče,« je rekel njegov vodnik, »ki si ga danes zjutraj ranil, ker si mislil, da je navaden morski pes, ne pa morski človek, ki zna govoriti in misliti tako kot vi smrtniki. Privedel sem te semkaj, da mu obvežeš rano, kajti samo tvoja roka ga more ozdraviti.«

»Nobene izkušnje nimam o zdravilstvu,« je rekel lovec na tjulnje, ki je bil zelo začuden nad potrpežljivostjo teh nenavadnih bitij, ki jim je nevede prizadel hudo, »toda zavezal bom rano, kakor bom le znal in bridko mi je žal, da sem mu jo zadal jaz.«

Šel je k ležišču, se sklonil nad ranjenega morskega človeka, mu rano izmil in jo, kolikor je le znal, obvezal. Videti je bilo, da je dotik njegovih rok čaroben, kajti komaj je bil gotov, se je rana zaprla in ostala je samo brazgotina; stari tjulenj je skočil kvišku in bil zdrav kakor poprej.

Tedaj je v palači morskih psov zavladalo veliko veselje. Smejali so se, klepetali in se med seboj na svoj čudni način objemali, se gnetli okrog svojega tovariša in drgnili svoje nosove ob njegovega v znamenje, kako srečni so zaradi njegovega zopetnega ozdravljenja.

Ves ta čas pa je lovec stal sam v nekem kotu in po glavi so se mu podile temne misli, kajti čeprav je zdaj videl, da ga ne nameravajo usmrtiti, se mu ni zdelo razveseljivo, da naj bi preostanek svojega življenja preživel kot morski pes globoko pod morjem.

Tedaj pa je v veliko njegovo veselje prišel k njemu njegov vodnik in rekel: »Zdaj se lahko vrneš spet domov k ženi in otrokom. Peljal te bom nazaj, toda samo pod nekim pogojem.« »In ta je?« je željno vprašal lovec, ves iz sebe od sreče, da se bo vrnil na svet in k svoji družini.

»Da slovesno obljubiš, da ne boš nikoli več ranil kakega morskega psa.« »To bom storil prav rad,« je odgovoril, kajti čeprav je ta obljuba pomenila izgubo njegovega življenjskega zaslužka, je vendar čutil, da bi mogel začeti kotj novega, samo če bi dobil spet svojo človeško postavo. Zelo slovesno je vse to prisegel pri tem dvigal svojo plavut in vsi drugi morski psi so se kot priče gnetli okrog njega. In ko je bil gotov, je šel po veži vzdih olajšanja, kajti tega lovca so se od vseh najbolj bali. Nato je rekel nenavadni družbi zbogom, šel s svojim vodnikom nazaj skozi koralna vrata — gor, višje in še višje skozi mračno zeleno vodo, dokler ni postala lažja in lažja in sta se končno znašla izven valovja v sončnih žarkih.

Z enim skokom sta dosegla vrh pečine, kjer se je črni konj mirno pasel in čakal nanju. Ko sta zapustila vodo, se je njuna nenavadna postava spet izpremenila, bila sta spet kakor poprej preprosti lovec na tjulnje in veliki dobro napravljeni gospod v jahalni obleki.

»Stopi gor in sedi za menoj,« je rekel ta, medtem ko se je zavihtel v sedlo Lovec je storil, kot mu je zapovedal in se trdno prijel suknje svojega tovariša, kajti dobro se je spominjal, kako bi bil na prvi ježi skoraj padel dol.

In vse je šlo kakor poprej. Jezdec je zgrabil vajeti, konj je zdrvel in ni trajalo dolgo, pa je lovec na tjulnje stal zdrav in v redu pred svojimi vrtnimi vrati. Toda v trenutku, ko mu je dal roko v slovo, je tujec privlekel ven veliko mošnjo, polno zlata in mu jo podal.

»Ti si naredil svojo dolžnost, zdaj moramo še mi svojo,« je rekel. »Ni treba, da bi ljudje rekli, da smo sprejeli delo poštenega moža, ne da bi ga zato poplačali. S tem lahko izhajaš do konca svojih dni.«

Tedaj je izginil. Ko je začudeni lovec nesel mošnjo v svojo hočo in preštel zlato na mizi, je spoznal, da je tujec govoril resnico in da bo odslej bogat človek.

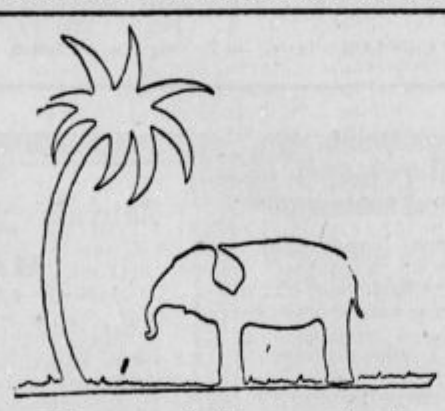

Kdo zna narisati z eno potezo?

Kdo je najbolj pameten?

V prostih dneh se lahko prav lepo zabavamo, če vzamemo nekaj listov papirja in nekaj svinčnikov. S svinčnikom in papirjem lahko vsakdo kaj počenja, pa čeprav ni kdo ve kakšen risar. Za bolj odrasle in brihtne pa prinašamo danes **igro osmih vprašanj.** Vprašanja napišemo samo na levo polovico papirja. Desno pustimo prosto za odgovore. Vsak igralec in

igralka dobi tak papir in mora v 10 minutah napisati odgovore. Seveda ne sme nič izpraševati in tudi ne škiliti k sosedu in prepisovati! Kdor pravilno odgovori na vsa vprašanja, tisti je najbolj pameten — ali ima največ sreče. Za primer navedemo deset takih vprašanj, ki pa niso lahka. Poglejte!

1. Na kateri stopinji je ledišče po Fahrenheitu?
2. Koliko mlečnih zob dobi človek?
3. Kdo je prišel prvi na severni tečaj?
4. Koliko držav imajo Združene ameriške države?
5. Kateri je najstarejši kralj v Evropi?
6. Od kod je prišel krompir?
7. Kako se imenuje glavno mesto Perzije ali Irana?
8. Kdo je iznašel dinamit?
9. Katera je največja reka na svetu?
10. Koliko je luna oddaljena od nas?

Napoleon je naenkrat kupil 150 funtov tobaka za njuhanje

Napoleon I. ni porabil samo neznansko veliko denarja zase za perilo (na leto je plačal za 6 ducatov srajc 5000 frankov), ampak je izpraznil v treh mesecih nič manj ko po 162 steklenic parfuma, ki mu je bil jako pri srcu. Ker je bil strasten njuhalec tobaka, ga je nakupoval kar po stote.

Morje — največja lekarna

Mnogi še ne vedo, da je morje, oziroma morska voda, glede na svoje kemične sestavine enaka človeški krvi. Vsebuje vse snovi, ki jih ima kri, torej vse snovi, ki jih je človeško telo potrebno za obstoj in življenje. Te snovi so — recimo iz raznih rudninskih soli — predvsem jod, fosfor, beljakovine, železo in apno, torej stvari, ki jih mora človeško telo zmeraj imeti. Prav zato, ker morska voda vsebuje vse te snovi, je ta voda prvovrstno zdravilo. Zatorej so v novejšem času v morskih kopališčih uvedli posebno zdravljenje s pitjem morske vode, tako da se kopališki gostje in bolniki tudi notranje zdravijo z morsko vodo.

Seveda ni treba, da gre človek prav k morju, v samo »lekarno« po to zdravilo. Lahko uživaš vse te snovi, ne da bi se podvrgel posebnemu zdravljenju s pitjem morske vode. Morske ribe vsebujejo iste snovi, kakor morska voda, kjer ribe živijo. Zato je uživanje morskih rib za človeško zdravje, zlasti za mladino, največjega pomena. Z mesom morskih rib uživamo vse tiste zdravilne snovi, ki jih naše telo potrebuje sleherno uro in vsak dan. — Jedi iz morskih rib niso priporočljive le zdravim ljudem, temveč tudi bolnikom, ali bolje — ljudem, ki niso povsem zdravi. Predvsem je ribje meso jako lahko prebavljivo in so ga zaradi fosforja, joda in protirahitičnih vitaminov potrebni posebno ljudje z bolnimi živci, z bolnim želodcem, s slabo prebavo in pa rahitični otroci.

A Tebe ni

Mamica, še veš
kako je dolg in pust večer
ko se zaganja veter v dver,
da okna plašno trepetajo?

Še veš, kako sva pozno v noč
to divjo pesem poslušali
in klokotanje vode po žlebeh?

In Ti
zaprla si oči,
če se je v blisk nebo razklalo
in besen, neugnani smeh
v pozdrav na zemljo je poslalo

Nocoj odbila pravkar polnočna je ura.
z odprtimi očmi
strmim v nebo,
lovim vihar.
In ni me strah.

Le Tebe ni...
Še veter se mi zdi
v vsej svoji silni moči
tih in plah.

POVEST PILOTA ŠTEFANA

43.

Odvedel me je vojak precej globoko doli v ječo. Že itak ne bi mogel pobegniti, pa so me njegovi pomočniki še krepko privezali ob mogočen kamnit steber. Družba so mi bile ostudne podgane.

44.

Dolgo sem ostal v ječi. Kaj sem neki storil? Ko je prišel pome tisti velikan, me je odpeljal preko velikih hodnikov in krasnih soban v prostorno dvorano. Čeprav sem se močno bal, sem bil vendar kar prevzet.

Škotska

»Oče, daj mi pol penija, da si kupim pomarančo tamle na stojnici!«

»Pri nas pa za kaj takega ne mečemo denarja ven! Pojdi tja, pokaži ženski osle, pa bo koj vrgla pomarančo za teboj!«

A. Fogazzaro: 99

Palača ob jezeru

»Kje neki pa je dobila samokres?« je vprašal drug glas.

»Imela ga je že dalj časa. Vrtnarjev sin je že lansko poletje pripovedoval, da njegova gospodarica za zabavo strelja na kipe v vrtu.

»Zdravnik se je bal, da bi se končala sama. Čudno, da mu ni prišlo na misel, da bo umorila njega.«

»Bržkone ni poznal vse zgodbe. Da bi se ona hotela končati! Pravijo, da je na dnu brezdna. Lahko verujete, če hočete. Vem, da je niso našli nikjer. Kako pa je znala hoditi po hribih? Srečala sem jo parkrat v gozdu. Urna je kakor srna. Bogve kje je že zdaj! Ni izključeno, da se je pridružila ciganom, ki krožijo te dni tod. Sicer pa nisem samo jaz tega mnenja.«

Ostale ženske ji niso verjele in so bile mnenja, da bi bilo treba preiskati brezdno. To pa je bilo nemogoče, ker je to brezdno bilo sila globoko.

Župan, Steinegge in župnik so se medtem vrnili. Brez dvoma so videli Edito na obzidku, ker je padala svetloba skozi okno naravnost na njo.

»Verjemite mi« je dejal župan tovarišema, »splošno mnenje je, da tudi on ni bil kaj prida. Dokaz za to je že to, da je prišel ljubimkovat z markizo, medtem ko je bil njen stric na smrt bolan in je bila ona na tem, da se poroči z drugim. Prav je imel sodnik, ko je nocoj dejal, da je naredil tak konec, kakršnega je zaslužil.«

Steinegge je videl Edito, a zdelo se mu je prav, da sliši vse to, ker je po župnikovem pripovedovanju sodil, da hčerkino nagnjenje do Silla ni bilo preveč globoko.

»Tudi jaz sem se zmotil,« je dejal; »saj je bilo prav lahko zmotiti se v sodbi o tem človeku, kajti bil je silno prikupen. Zdi se mi, da je bil mnogo boljši v besedah kot v dejanjih. Prepričan sem, da ni gojil nikdar nikakega plemenitega čustva niti za markizo, niti za koga drugega. Poznal sem že več književnikov. Prav vsi so enaki. Njihova čustva niso nikdar stanovitna. Včeraj je prišel v Palačo, danes je odhajal in Bogve kje bi se bil ustavil jutri.«

»Prav,« je dejal don Inicencij. »Prizanašajte pokojniku.«

»Ste slišali o pismu?« je vprašal župan.

»Ne. Kakšno pismo?«

»To je še najlepše. Gospod Vezza je preiskal mrtvecu žepe in je našel dokončano pismo. Nobenega imena ni bilo na njem. Naslovljeno je bilo: ‚Dragi stric!' Vsebina je bila podobna oporoki. Zdi se, kakor da je slutil, da se mu bliža konec. Kako si razlagate to?«

»Morda mu je grozila, da ga umori?« je dejal župnik.

»Strašna zadeva,« je izjavil župan. »Lepa stvar je, če človek živi pošteno, kaj ne, gospod župnik? Ni se treba bati takih zapletljajev.«

»Ne sodimo nikogar,« je odločno dejal don Inocencij.

Po kratkem molku se je župan poslovil. Steinegge in župnik sta ga spremila do vrat. Ko se je župan oddaljil, je Steinegge prijel župnika za roko in naslonil glavo na njegovo ramo.

»Uboga Edita, uboga Edita,« je dejal.

»Nikar se ne bojte, vaša Edita je zelo močna. Ima pa tudi v svoji duši neko drugo moč, ki premaga vse, tudi smrt.«

»Res je. Vendar pa bo trpela. Ali se vam je zdelo, da ga je zelo ljubila? Sicer ste mi že rekli, da ta ljubezen ni bila še tako globoka, a rad bi, da mi to šo enkrat poveste. Povejte mi popolnoma odkrito svoje mnenje.«

K sreči je bilo temno in Steinegge ni mogel videti na duhovnikovem obrazu njegovih resničnih čustev, njegove bolečine ob zavesti, da je on sam odobraval Editino ljubezen do tega nesrečneža. —

»Upam, da ni bila,« je po dolgem molku dejal don Inocencij. Saj sta se poznala šele malo časa. Upam, da bo kmalu pozabila na vse to, kakor na neprijetne sanje. Prav je, da ste se odločili, da odpotujete jutri. Zelo žal mi je, a je nujno potrebno. V Milanu pa ne smete nikdar govoriti o tem z njo. Zdaj pa molčiva.«

Približala sta se počasi Editi, ne da bi govorila. Ko sta dospela do nje, je deklica vstala in se jima pridružila. Vrnili so se vsi trije proti hiši. Ko so dospeli do vrat, je Steinegge hotel vstopiti, Edita pa je sedla na obzidek.

»A tako,« je dejal Steinegge in obstal; »mislil sem ...«

»Ali ni boljše tu, očka?«

»Mislim, da bi bilo zate boljše, da se vrnemo v hišo.«

Deklica je zopet vstala, objela očeta, vstopila skupaj z njim v salon in sedla v kot divana, kjer je bila prej. Tudi Steinegge in župnik sta sedla. Govorjenje v kuhinji je utihnilo, Martine prijateljice so druga za drugo izginile iz hiše. V daljavi so se oglasili murni.

»Ob kateri uri si naročil voznika, oče?«

»Ob pol šestih, za jutranji vlak.«

»Koliko je ura zdaj?«

»Deset.«

Umolknila sta. Četrt ure pozneje se je na vratih prikazala Marta, da bi videla, če nameravajo kmalu oditi k počitku. Pogledala je za trenutek gospodarja, nato je zopet tiho odšla. Čez nekaj časa je zopet pogledala v sobo in vprašala, če naj zapre okna.

»Ne, ne,« je odvrnila Edita.

Marta je odšla v kuhinjo. Zaklenila je hišna vrata, zaprla okna in pripravila svetilke. Čez nekaj časa se je Edita zdramila iz svojega razmišljanja in dejala:

»Gotovo si utrujen, oče. Jutri boš moral zgodaj vstati.«

Steinegge je bil ves prevzet, ko je slišal, kako mirno govori hčerka.

»Prav imaš. Brez dvoma je najboljše, da takoj odidem spat. Preden jutri odpotujeva, bi se še rad pogovoril z gospodom župnikom.«

Ta je poklical Marto, ji naročil, naj prinese svetilko in naj položi cerkvene ključe na mizo v sprejemnici, preden odide k počitku.

Edita pa se ni ganila.

»A ti, še ne greš?« je vprašal oče.

Odvrnila mu je, da ni zaspana in da bi ostala rada še nekoliko časa z župnikom.

Oče ji je ljubeznivo ugovarjal, čemu pošilja njega k počitku.

»Ti si bolj potreben počitka,« mu je dejala.

Objela ga je in mu zašepetala nekaj ljubečih besed. Steinegge je zamrmral nekaj nerazumljivih besed, vzel svetilko in odšel po stopnicah.

Marta je prinesla drugo svetilko za župnika, a ta je na Editin znak odslovil služkinjo in ji naročil, naj odide tudi ona k počitku, da bo že sam zaklenil vrata na vrt.

Komaj je Marta izginila, je Edita sklenila roke in pogledala duhovnika.

»Bog vas je uslišal,« ji je dejal don Inocencij. »Sprejel je vašo žrtev.«

Ona pa ga je še vedno gledala s sklenjenimi rokami in ni spregovorila. V njenih očeh so se lesketale solze. Duhovnik jo je razumel in molčal.

Edita je sklonila glavo na naslanjalo divana in zašepetala:

»Ne morem ga braniti?«

Po kratkem molku je pristavila:

»Tudi oče ga sodi po krivici!«

»Nikakor ni krivičen vaš oče,« je skušal ugovarjati župnik.

Deklica je dvignila roko, ne da bi odgovorila, se oprijela naslanjala in se ugriznila v ustnice, da ne bi začela jokati.

»Sedite sem,« je dejala.

Duhovnik ji je molče ustregel in sedel poleg nje na divan. Ginjenost mu je vzela besedo.

»Nikar ne govoriva o tem,« ji je dejal čez nekaj časa. »Govoriva raje o veseli novici, ki ste jo danes izvedeli od očeta. Tudi meni je govoril o tem. Vse drugo so bile neprijetne sanje, ki jih nismo sami zakrivili. Pozabimo jih.«

Drobne pripombe k turnirju z belo žogico

Za nami je tridnevna športna prireditev — pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu. O izidih smo poročali že v torek. Iz vrst tekmovalcev pa smo prejeli še dodatna poročila, iz katerih objavljamo odlomke, ki bodo zanimali tudi širši krog čitateljev našega športnega kotička. (Op. ur.)

V torek smo že povedali, kdo je zmagal v posameznih skupinah turnirja za pokrajinsko prvenstvo v namiznem tenisu. Tudi smo dodali, da je bila organizacija prireditve nekoliko šibkejša od zadnjih. Kljub temu zaslužijo kakor prireditelj (Hermes), tako tudi tekmovalci pohvalo, zakaj naloga ni bila lahka: čez 100 tekmovalcev se je potegovalo za mnogotere naslove. Juniorji so prišli na vrsto šele v ponedeljek in se uveljavili takole: 1. Strojnik Štefan, Korotan; 2. Meden, Mladika; 3. Klun, Mladika; 4. Jankovič, Korotan.

Beseda o igralcih. Strojnik Štefan je moral igrati po nesrečnem žrebu že v drugem kolu proti klubskemu tovarišu Potočniku, ki je veljal za favorita. Tako je Potočnik po izgubljeni igri izpadel iz tekmovanja, čeprav bi bil v finalu prav gotovo tesno za Strojnikom. O juniorskem zmagovalcu Strojniku moramo reči, da ima uspešno izdelano taktiko; Štefan je, kakor tudi njegova dva brata Aleš in Roman, tekmovalec defenzivnega tipa.

Meden je bil drugi. Zapustil je vtis nadarjenega tekmovalca, manjka pa mu še tekmovalske rutine. Njegov forehand še precej obeta. Pri moštvih so presenetili Korotanci, ki so odpravili Mladikarje. Dramatična je bila igra med Tršinarjem in Strojnikom, ki se je vršila ob enakem stanju točk za obe moštvi (2:2) in ob enakem stanju setov za oba igralca (1:1). Zadnji set je dobil Strojnik po 20 minutni igri (!) s stanjem 9:6 (!!).

O finalistih v seniorski skupini bi bilo potrebno napisati naslednje: kaj izrednega niso pokazali; Bradeško ni bilo treba, ker je z lahkoto zmagoval, Strojniku se pozna pomanjkanje treninga, Poženelu in Šubertu pa pomanjkanje fizične zmogljivosti in taktične izkušenosti. Razen Strojnika so vsi ofenzivni igralci, ki še niso na vrhuncu znanja. Zelo verjetno je, da bo ta ali oni še močno napredoval, zakaj opremljeni so z naravno nadarjenostjo, ki še zdaleka ni izčrpana.

»Z ženskami je križ,« smo govorili, ko smo jih gledali. No, njihovo čast pa je le rešila Hermežanka Bedenkova. Kot popolnoma neznana se je pojavila pri zeleni mizi in — zmagala. Njena igra ugaja. Prvič smo videli dekle, ki zna borbeno sukati svoj loparček. Njeni ostri udarci so popolnoma razorožili ostale tekmovalke. Nastopilo je samo osem deklet, kar dokazuje, da se še niso navadile na tekmovanje.

V igri parov je bila zmaga Bogataja in Bradeška pričakovana, zato nas je presenetil tesen izid pri končnem srečanju proti juniorjema Mlakarju in Medenu 2:1.

Če pregledamo jakost posameznih društev, ugotovimo, da ima Korotan tri prva mesta (moštva, seniorji, juniorji), Hermes je zmagal v ženski skupini, Mladika pa v drugem razredu. (Mimogrede: pri pokrajinskem prvenstvu bi bilo vsekakor pravilneje, če ne bi predvideli dveh tekmovalskih razredov, temveč jih enostavno delili v verificirane in neverificirane.) V splošnem razlika med klubi ni tako velika. Številčno najmočnejši je Hermes. Ni pa se mogel uveljaviti, ker jim primanjkuje tekmovalske izkušenosti in pregleda igre. Hermežani so še mladi in še nimajo izdelane taktike. Vredno bi bilo, da bi posvetili načrtnemu urjenju več pozornosti. Tudi s Korotanci in Mladikarji ne moremo biti povsem zadovoljni. Gre za igralce, ki so že dolgo pri tem športu, očividno pa je pomanjkanje rednega in načrtnega treninga.

Beseda o športnih načelih, ki veljajo za tekmovalce in gledalce. Prireditelj je imel brez dvoma težave s sodniki. Za tak turnir je bilo treba veliko sodnikov in prireditelj si je pomagal s tem, da je zaupal to dolžnost nekaterim premladim močem. V bodoče bi tekmovalci želeli, da bi sodili igre sodniki z zadostno strokovno in starostno avtoriteto. Tako bi se tudi izognili nevšečnim prepirom, ki so kolikor tolko neizogibni, za katere pa je vredno poskrbet, da jih je čim manj. Gledalci imajo pravico bodrenja, navijanja in navduševanja. Niso pa gledalci sodniki. Primerno bi bilo, da bi ploskali šele takrat, ko je sodnik ugotovil uspeh ali kaj podobnega. Robne in mrežne žoge, pa tudi kazenske žoge niso vredne odobravanja. Ne gre odobravati slučajnih uspehov, pač pa tehnično virtuoznost ali uspelo taktično potezo. Prav tako ni tekmovalcem všeč, če ploskajo gledalci nasprotniku, kadar je njegovemu tovarišu ušla napaka. In končno še o nagradah. Med lepimi nagradami, primernimi za mlade športnike, smo opazili tudi dve steklenici brinjevca. Prireditelj bi storil prav, če bi jih zamenjal za malinovec ali kaj podobnega, saj »pravijo, da moramo biti športniki zagovorniki abstinence«.

V ostalem pa posnemamo iz razgovorov s tekmovalci, kakor tudi iz obširnega pisma, ki smo ga prejeli, da so fantje hvaležni Hermesu, ki jim je dal v zadnjem času že toliko priložnosti za tekmovanje v namiznem tenisu.

•

Italijanski orodni telovadci se pripravljajo na mednarodno srečanje z Nemci. Nastopili bodo meseca aprila proti nemški reprezentativni vrsti v Stuttgartu.

V hokeju na ledu so gledali včeraj v Švici mednarodno tekmo med domačo in madžarsko reprezentanco. Zmagali so Švicarji z 2:4. Madžari so bili v igri enakovreden partner, morali pa so kloniti pred izkušeno napadalno vrsto Švicarjev. Tekmo so gledali v Zürichu.

Svojevrstno zabavo so imeli gledalci, ki so prisostvovali tekmi v hokeju na ledu v Bischofszellu (Švica). V zadnji minuti druge tretjine igre se je led vdrl in igralci s sodnikom vred so bili deležni vsekakor neprostovljne kopeli v mrzli vodi.

Kupimo

Stalno kupujemo
vseh vrst snažno pohištvo in druge uporabne predmete. - Trgovina »OGLED«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo). (k

Otroške vozičke
kupimo. Plačamo dobro. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Šivalne in pisalne stroje
kupimo. Plačamo dobro. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

Perzianer
črn plašč ali krzno, kupim. Naslov v poslovalnicah »Slovenca« pod 722.

Posestva

Parcele
v bližini cestne železnice od 23.000 do 100.000 lir prodaja PRISTAVEC Fr. realitetna pisarna, Ljubljana, Cesta Ariella Rea št. 3 (poleg Stupica). (p

Objave

Krompir za krmo
dobite pri Sever & Komp. Ariela Rea št. 5. Dobe ga vsi tisti, ki imajo prašiče in drobnico po ceni 1.50 lir za kg. Nakaznice izdaja »Prevod«, Gosposka ulica št. 12. oddelek za meso. Kdor še ni nakaznice dvignil, naj gre takoj ponjo. (l

Kurivo

Premog
DRVA
I. POGAČNIK,
Ljubljana, Bohoričeva 5.
Tel. št. 20-53.

Razno

Vloge in prošnje
v italijanščino sestavlja, prepisuje in razmnožuje, izvršuje vse informacije ter razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

SGARAVATTI SEMENTI S.A., PADOVA
Sementi di Ortaggi, Foraggi ecc.
Semena za zelenjavo, krmila itd.
Chiedere offerte. — Zahtevajte ponudbe.

TEL. **KINO UNION** 22-21
Brezmejno požrtvovalnost prave ljubezni nam pokaže film
»Mater Dolorosa«
V glavnih vlogah: Mariella Lotti, Anneliese Uhlig, Claudio Gora in drugi...
PREDSTAVE:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30!

TEL. **KINO MATICA** 22-41
Dnevno dvojni spored:
Dnevno ob 16.30 in 18.30 četverica najpriljubljenejših igralcev: Fosco Giachetti, Maria v. Tasnady, Pal Javor in Otello Toso v burni ljubezenski drami
»Rumeni pekel«
Dnevno ob 14.30 detektivsko-kriminalni film
Igrali: **»Skrivnostna žena«**
Annelise Uhlig, Paul Klinger, Herbert Wilk

TEL. **KINO SLOGA** 27-30
Odlična komedija
»Prepoved postanka«
V glavni vlogi:
Nino Crisman, Mario Ferrari, Rubi Dalma.
Predstave od 14.30 dalje. — Konec ob 20.15

Naročajte »Slovenca«!

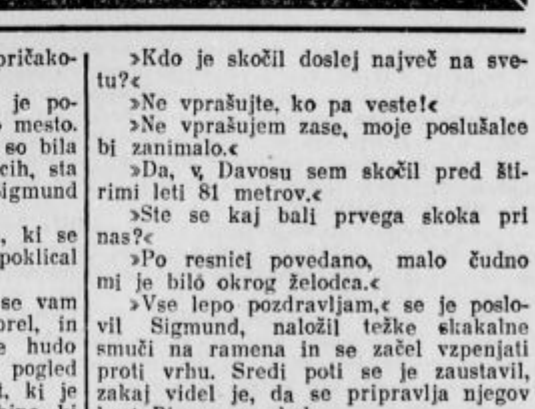

Prodamo

»Singer« šivalni stroj
krojaški, zelo dobro ohranjen, prodam. Poizve se pri hišniku: Pred škofijo št. 19.

Šivalni stroj
češka znamke, nov, pogrezljiv, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 721.

Zahvala Najiskreneje se zahvaljujem vsem, ki so mi stali ob strani ob težki izgubi dragega soproga, gospoda

MAKSIMA ROPOTARJA

višjega finančnega pristava

Posebno se zahvaljujem gg. zdravnikom, ki so mu lajšali trpljenje in čč. sestram za njihov veliki trud. Enako se zahvaljujem vsem, ki so v tako obilnem številu pospremili rajnega na zadnji poti, predvsem g. inspektorju dr. Gosettiju kot zastopniku Visokega komisariata, pomočniku finančnega direktorja g. dr. Močniku, šefu odseka g dr. Pavliču in vsem njegovim kolegom in prijateljem.

Ljubljana, Zagreb, Celje, Tilsit, Cuneo, dne 3. februarja 1943.

PAVICA ROPOTAR

TOMAŽ POKLUKAR: 33

BELE ZVEZDE

Pogled na skakalnico je bil veličasten. Ljudje, ki so imeli opravka prav na vrhu, so bili videti drobni kakor mravlje. Na strmem pobočju doskočišča je bilo videti vrsto mož in fantov, ki so se držali za vrv. Tudi ti so imeli smuči na nogah in so teptali spodnji del skakalnice, da bi bilo doskočišče enakomerno trdno.

Matevž se je prerinil skozi množico do podnožja naprave in se vzpenjal po zasilnih stopnicah navzgor. Sneg na skakalnici je zaudarjal po salmijaku. Umetno so ga pripravili, da bodo smuči hitreje drčale. Splazil se je na najvišjo tribuno nad odskočnim mostom. Tribuna za sodnike in za radijskega napovedovalca je bila naslonjena na vitko bukev in se je prijetno pozibavala v vetru.

Vse je bilo živo. Spodaj pod prepadom se je gnetel velikanski polkrog gledalcev. Drugi so še prihajali po ozkih gazeh kakor v procesijah. Od vseh strani so prihajale nove trume gledalcev. Tudi na drevju na levi in desni vse od skakalnega stolpa do podnožja je vse živo. Večinoma so kmetski šolarji, ki so se splazili na gabre in bukve, da bi imeli lepši pregled in razgled.

Tribuna z mikrofonom se ziblje v komaj čutnem vetru. Vendar, kdo bi mislil na padec kakih osem metrov, ko bo gledal zdaj pa zdaj skoke vse do tja doli.

Med tem so se zbrali skakači na vrhu zaletišča in Matevž je začel govoriti v mrežico mikrofona:

»Halo, tukaj Ponca!« Potem je povedal, kje se nahaja, predstavil je tekmovalce in opisal razpoloženje med tisočglavo množico.

»... Zdi se mi, da sem v lesenem letalu, ki se pozibava nad velikanskim slapom in nad mravljiščem tam spodaj, kjer čaka množica gledalcev na prve skoke. Slap, to je velika skakalnica, ki se spušča nad drevjem, mravljišče pa je arena gledalcev, ki se ozira proti vrhu. Fantje so že pripravljeni; Bog jim daj danes sreče!«

Oglasila se je trobenta, sodnik je zamahnil z zastavico in že se je odtrgal tekmovalec s številko 1. na prsih. Matevž je hitel govoriti:

»V globokem čepenju žvižga po strmini — sedaj je odskočil — čujte frfotanje hlač! — vleknil se je v prazen prostor — krmari z rokami, leti v globino, že je na snegu. Prelep skok je bil to, srečen skok, vsi smo se oddahnili.«

Majda, ki je sedela doma pri aparatu in poslušala radijski prenos skakalnih, tekem, se je zganila. Pri Vorinovih so bili pravkar pri kosilu. »To je Matevž, to je Matevž,« je zavrisala vsa srečna, da spet čuje njegovo govorico. Oče je zagodrnjal, hotel je imeti mir, kajti poročilo ga je zanimalo.

»To pa že lahko rečem, da bo vsakomur žal, kdor je ostal doma zaradi dobre nedeljske juhe. To, ka rgledamo danes pod Ponco, so skoki, drzni in dolgi, kakršnih še ni bilo pod božjim soncem!«

Tako je pripovedoval Matevž, kakor da bi slutil, da so pri Majdinih pravkar pri kosilu.

»Vsak skakač ima v načinu poleta nekaj svojega, vsakega spremljajo tisočere oči, tisočere želje in skrbi. Norvežani plavajo lepo in daleč, moji tovariši pa se mi zdijo kakor fantje, ki so prvič v vojni. Z vsakim skokom se navdušenje stopnjuje. Bogomir je že potegnil na 62 metrov, France je splaval na 66 m kar je mnogo več kakor smo mogli pričakovati.«

Med inozemskimi skakači se je polagoma vnela tiha borba za prvo mesto. Ko je vodil alpinec Hoell in ko so bila še vsa usta odprta v »živijo«-klicih, sta se odločila brata Birger in Sigmund Ruud zmagati.

Matevž je zagledal Sigmunda, ki se je vzpenjal po stopnicah in ga poklical k mikrofonu.

»... Če ga gledate od blizu, se vam zdi kakor razjarjen planinski orel, in spet kakor gad, ki sika in je hudo strupen. Tak se vam zdi na prvi pogled fant, ki obvlada čudovito hitrost, ki je drzen v skokih v neverjetne globine, ki je srčen, vendar ne v hazardu, temveč v izredni zmogljivosti in sposobnosti.«

»Toda, da se ga ne boste bali: Norvežan Sigmund Ruud je v resnici prikupen in zdrav do poslednje stanice svojega telesa. V moder dres je opravljen, v obraz je zagorel, lase pa ima plave. Samo, kadar je v zraku, je podoben planinskemu orlu, ki se je spustil v borbo. Sedaj ga boste slišali govoriti.«

Matevž mu je najprej čestital k slovesu, ki ga uživajo bratje Ruudi v mednarodnem smučarskem svetu, potem pa je hitel z vprašanji:

»Vam je všeč skakalnica?«

»Všeč mi je, ker ni nevarna in ker lepo nese.«

»Kdo je skočil doslej največ na svetu?«

»Ne vprašujte, ko pa veste!«

»Ne vprašujem zase, moje poslušalce bi zanimalo.«

»Da, v Davosu sem skočil pred štirimi leti 81 metrov.«

»Ste se kaj bali prvega skoka pri nas?«

»Po resnici povedano, malo čudno mi je bilo okrog želodca.«

»Vse lepo pozdravljam,« se je poslovil Sigmund, naložil težke skakalne smuči na ramena in se začel vzpenjati proti vrhu. Sredi poti se je zaustavil, zakaj videl je, da se pripravlja njegov brat Birger na skok.

Matevž je govoril: »Sedaj se pripravlja Birger Ruud. Skočil bo spet s polnim zaletom, pognal se bo prav z vrha zaletišča.«

Vse je tiho, vse strmi v točko tam zgoraj, ki se bo vsak čas odtrgala. Gledalci v polkrožni areni tam spodaj stojijo negibno.

»Še enkrat preizkuša, če držijo stremena. Že čaka na znamenje; »traraaa ...!«, čujete trobento? Se že spušča; kakor strela drvi po strmini. Izvrstno se je pognal, že reže prostor mimo nas po zraku, močno se je nagnil naprej, v visokem loku krmari z rokami, sedaj plava 60, 70 metrov... že drči po snegu.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič